

KLUB LIDERA
RZECZYPOSPOLITEJ
CENTRUM ANALIZ

fim

Fundacja Inicjatyw
Młodzieżowych

Centrum Analiz Klubu Lidera Rzeczypospolitej

Analiza polityk młodzieżowych na przykładzie wybranych krajów Unii Europejskiej.

Autorzy:

Karol Socha (roz. I – Chorwacja)
Przemysław Onoszko (roz. II – Czechy)
Maja Polak (roz. III – Dania)
Michał Gratkowski (roz. IV – Francja)
Karol Jędruszek (roz. V – Hiszpania)
Tomasz Rykaczewski (roz. VI – Niemcy)
Jarosław Bieliński (roz. VII – Węgry)
Piotr Mikusek (roz. VIII – Włochy)

Szanowni Państwo,

niniejszym mamy niewątpliwą przyjemność oddać w Państwa ręce raport „Analiza polityk młodzieżowych na przykładzie wybranych krajów UE”. Praca ma charakter analityczny, badający wybrane rozwiązania w politykach młodzieżowych krajów Unii Europejskiej.

W raporcie zostały przeanalizowane rozwiązania w 8 krajach: Chorwacji, Czechach, Danii, Francji, Hiszpanii, Niemczech, Węgier i Włoch. Wybierając kraje do badania, cechowaliśmy się reprezentatywnością na tle całej Unii Europejskiej i szerokim wachlarzem rozwiązań obecnych w wybranych krajach dotyczących polityk młodzieżowych. Badając każdy z krajów, wychodziliśmy od danych demograficznych, sytuacji młodzieży, sprawdzając czy w wybrany kraj posiada przyjętą strategię dotyczącą polityki młodzieżowej, przechodząc kolejno przez system edukacji, politykę mieszkaniową i rozwiązania ekonomiczne.

Poniższa praca ma stanowić jedynie wstęp do stworzenia dokumentu zawierającego propozycję dotyczące polityki młodzieżowej w Polsce. Autorzy raportu są członkami Centrum Analiz Klubu Lidera Rzeczypospolitej, jedynego think-tanku w Polsce specjalizującego się w polityce młodzieżowej. Dzięki różnorodnemu wykształceniu i szerokiemu spektrum zainteresowań członków zespołu tworzącego raport, możemy oddać w Państwa ręce rzetelną analizę polityk młodzieżowych we wspomnianych powyżej krajach Unii Europejskiej.

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji to bałkańskie państwo leżące na pograniczu Europy Środkowej i Europy Południowej, nad Morzem Adriatyckim. Od 1 lipca 2013 należy do Unii Europejskiej jako 28. członek wspólnoty¹.

Młodzież w Republice Chorwacji to osoby w wieku od 15 do 30 lat, heterogeniczna, ale niezwykle ważna grupa społeczna, która stanowi 16,9% całej populacji.² Charakteryzuje się specyficzną dynamiką różnorodności, która jednoczy wysiłki, aby być aktywnymi, odpowiedzialnymi i pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, w którym żyją. Młodzi ludzie stoją w obliczu licznych szybkich zmian i wyzwań współczesnego społeczeństwa. Społeczeństwo zaś jest odpowiedzialne za zapewnienie wsparcia i zasobów, które umożliwią i ułatwią integrację młodych ludzi ze wspólnotą oraz zrozumienie ich roli w społeczności, w której żyją i do którego rozwoju i postępu wnoszą swój wkład.

Krajowy Program Młodzieży na lata 2020-2024³ (dalej: Program) to dokument wyznaczający cele, obszary priorytetowe i działania polityki publicznej dla młodzieży, mające na celu poprawę warunków i jakości życia młodych ludzi w społeczeństwie pełnym wyzwań.

Działania planowane do podjęcia w trakcie realizacji tego Programu mają na celu podniesienie umiejętności, wiedzy i kompetencji młodych ludzi w celu ułatwienia im integracji na rynku pracy oraz aktywnego i odpowiedzialnego udziału w rozwoju nowoczesnego i demokratycznego społeczeństwa. Priorytety, które Republika Chorwacji podkreśla jako niezwykle ważne w dziedzinie młodzieży to również cele szczegółowe Narodowego Programu Młodzieży⁴:

- Rozwijanie pracy z wszystkimi młodymi ludźmi, zwłaszcza na obszarach wiejskich i promowanie solidarności międzypokoleniowej;
- Promocja biznesu odpowiedzialnego społecznie wśród młodych ludzi;
- Podnoszenie poziomu świadomości sektora młodzieżowego poprzez informowanie i wzmacnianie zasobów, zwłaszcza pracy z młodzieżą.

Zgodnie z założonymi celami oraz biorąc pod uwagę istotne kwestie międzysektorowe istotne dla młodzieży, zidentyfikowano cele strategiczne i działania z nimi związane w dziewięciu obszarach priorytetowych oraz rekomendacje dla jednostek samorządu terytorialnego.

Za politykę ukierunkowaną na potrzeby młodych ludzi w rządzie Republiki Chorwacji odpowiada Ministerstwo Demografii, Rodziny, Młodzieży i Polityki Społecznej. To tam powstaje Narodowy Program dla Młodzieży.

Po wygaśnięciu Krajowego Programu Młodzieży na lata 2014-2017 Ministerstwo to, rozpoczęło prace nad nowym, czwartym z rzędu dokumentem dla młodzieży, który będzie obejmował okres pięciu lat⁵.

1 Informacyjna strona internetowa Europejskiego Banku Centralnego. Dostęp [02.01.2021 r.]:

<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr130701.hr.html>

2 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [05.01.2021 r.]:

<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>.

3 Strona informacyjna dotycząca polityki młodzieżowej. Dostęp [05.01.2021 r.]:

<https://demografijaimladi.gov.hr/nacionalni-program-za-mlade-4072/4072>

4 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [05.01.2021 r.]:

<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 1, str. 3

5 Strona informacyjna dotycząca polityki młodzieżowej. Dostęp [06.01.2021 r.]:

<https://demografijaimladi.gov.hr/nacionalni-program-za-mlade-4072/4072>

Grupa robocza powołana do opracowania Krajowego Programu Młodzieży, złożona z przedstawicieli organów administracji państwowej, stowarzyszeń młodzieżowych, instytucji naukowych i edukacyjnych, pracodawców (HUP i HGK) oraz związków zawodowych i innych właściwych interesariuszy, określiła następujące obszary Krajowego Programu:

Edukacja, nauka i uczenie się przez całe życie

Republika Chorwacji uznaje edukację za ważny czynnik umożliwiający osiągnięcie długoterminowej stabilności społecznej i postępu gospodarczego oraz ulepsza zawartość i organizację systemu edukacyjnego opartej na koncepcji uczenia się przez całe życie, która to umożliwi każdej osobie z każdej grupy wiekowej stały dostęp do edukacji i uznawania różnych form uczenia się. Dziedzina edukacji i uczenia się w Chorwacji jest regulowana przez Strategię Nauki, Edukacji i Technologii, która przewiduje większe zaangażowanie młodych ludzi w różne procesy uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. Szczególny nacisk należy położyć na programy edukacji pozaformalnej, dzięki którym młodzi ludzie i dorośli zdobywają szereg kompetencji ważnych dla codziennego funkcjonowania w życiu osobistym i zawodowym. Wprowadzanie zmian w systemie edukacji jest obecnie realizowane poprzez wdrożenie kompleksowej reformy programowej oraz cyfryzację systemu edukacji. Ważne jest, aby wspierać młodych ludzi w procesie edukacyjnym, zwłaszcza tych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz młodzieży z mniejszymi szansami, poprzez rozwój programów doradczych, edukacyjnych i informacyjnych oraz kształcenie ekspertów w dziedzinie edukacji. W styczniu 2019 roku została opublikowana decyzja w sprawie przyjęcia programu nauczania dla tematu „Edukacja obywatelska dla szkół podstawowych i średnich w Republice Chorwacji”, którego celem jest szkolenie i umożliwienie uczniom aktywnego i skutecznego pełnienia roli obywatelskiej. Oprócz tego tematu przyjęto programy nauczania dotyczące następujących tematów: rozwój osobisty i społeczny, zdrowie i zrównoważony rozwój. Komisja Europejska (KE) kładzie nacisk na kompetencje kluczowe, takie jak: kompetencje wielojęzyczne, kompetencje matematyczne czy kompetencje naukowo-techniczne i inżynierskie. Pojęcie kompetencji kluczowych jest stosowane od poziomu przedszkolnego do szkolnictwa wyższego i jest aktywnie wykorzystywane w systemie edukacji pozaformalnej. Otwiera to przestrzeń dla partnerstwa między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego a instytucjami edukacji formalnej w celu tworzenia dodatkowych programów rozwojowych i podnoszenia poziomu kompetencji kluczowych wszystkich obywateli.

Jednym z instrumentów uznawania kompetencji młodzieży jest Certyfikat Kompetencji nabytych w ramach wolontariatu, który został wdrożony w 2013 roku w ustawie o wolontariacie. Certyfikat ten ocenia wolontariat pod kątem uznania kompetencji, umiejętności i doświadczeń zdobytych w ramach wolontariatu, które można wykorzystać w dalszej edukacji i zatrudnieniu. Certyfikat jest wsparciem wolontariuszy w uznaniu ich wiedzy, umiejętności i związanej z tym niezależności i odpowiedzialności zdobytej dzięki doświadczeniom wolontariuszy, aby mogli ulepszyć i uzupełnić swoje CV oraz lepiej zaprezentować się potencjalnym pracodawcom.

W obszarze edukacji ostatecznie wyodrębniono następujące cele⁶:

- Zmniejszyć zakres przemocy rówieśniczej i innej oraz wychowywać młodych ludzi do aktywnego obywatelstwa i niestosowania przemocy;
- wzmocnienie konkurencyjności młodych ludzi na rynku pracy;
- zwiększenie umiejętności cyfrowych;
- podniesienie poziomu wiedzy finansowej młodych ludzi.

---

6 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.1

Zatrudnienie i przedsiębiorczość

Na początku 2014 r. młodzi ludzie znajdowali się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, co charakteryzowało się bardzo wysoką stopą bezrobocia młodzieży zwłaszcza w grupie osób w wieku od 15 do 24 lat, która wynosiła prawie 50%. Wdrożenie działań na rzecz młodzieży w tym okresie zaznaczyło się przyjęciem pierwszego Planu Wdrażania Gwarancji dla młodzieży Republiki Chorwacji, przyjętego zgodnie z Rekomendacją Rady UE z dnia 22 kwietnia 2013 r. ustanawiającą Gwarancję dla młodzieży. W ten sposób plan wdrożeniowy staje się podstawowym dokumentem Rządu, który konkretnie odnosi się do problemu bezrobocia i bierności zawodowej wśród osób w wieku od 15 do 30 roku życia. Ponadto, do kwestii zatrudnienia i przedsiębiorczości młodzieży odnosi się inny dokument Rządu - wytyczne dotyczące rozwoju i wdrażania aktywnej polityki zatrudnienia w Republice Chorwacji.

W celu wsparcia pracy CES (Chorwackie Służby Zatrudnienia) uruchomiono 13 Centrów Informacji i Poradnictwa Zawodowego (ośrodki CISOK) z obsługą aplikacji umożliwiającej monitorowanie użytkowników. W ramach CISOK opracowano nowe usługi monitorowania rynku pracy (system LMIS) oraz nawiązano współpracę z lokalnymi partnerami w zakresie informowania młodych ludzi w celu zapobiegania długotrwałemu bezrobociu, ale także dotarcia i aktywizacji nieaktywnych młodych ludzi.

W 2018 roku Ministerstwo Pracy i Systemu Emerytalnego zrealizowało projekt EFS „Utworzenie systemu monitorowania osób NEET (ang. Not in Education, Employment and Training)”. Efektem realizacji tego projektu jest nawiązanie wymiany danych administracyjnych o pracujących i bezrobotnych oraz danych o uczniach (z bazy e-Matica) i studentach (z bazy praw studenta - ISSP). Ponadto opracowano nowe środki, aby lepiej dostosować się do potrzeb młodych ludzi i potrzeb odzyskanego rynku pracy. W związku z tym CES skupił się na programach edukacyjnych w celu zmniejszenia różnic w podaży i popycie na rynku pracy, a także opracowano działanie „Szkolenie w miejscu pracy”. Istotnej rewizji poddano również miernik przygotowania zawodowego do pracy bez zatrudnienia, aby jak najbardziej skoncentrować pracodawców na zatrudnianiu młodzieży i rewitalizacji staży.

W celu wspierania wysokiej jakości zatrudnienia młodzieży i ułatwienia jej niezależności, a tym samym planowania rodziny, od 2015 r. obowiązuje także na czas nieokreślony ulga podatkowa na zatrudnienie młodzieży, która jest stosowana na podstawie zmian w ustawie o składkach. Pracodawca może korzystać z tego świadczenia przez 5 lat.

Cele w dziedzinie zatrudnienia i przedsiębiorczości to⁷:

- Zwiększenie udziału młodych ludzi w rynku pracy, zwłaszcza młodych ludzi, którzy uzyskali niższy poziom wykształcenia (podstawowe i średnie);
- zachęta młodych ludzi do przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Aktywny udział młodzieży i trwały rozwój społeczności

Aktywny udział młodych ludzi w społeczeństwie był przedmiotem krajowych programów młodzieżowych w ostatnich okresach i ponownie został uznany za istotny obszar strategiczny. Koncepcja aktywnego obywatelstwa, łącząca status prawny człowieka z rolą człowieka w społeczeństwie ma szczególne znaczenie dla polityk publicznych skierowanych do młodych ludzi, aby wspierać ich w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym jeszcze przed formalnym wejściem w świat dorosłych.

7 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.2

Dostępne mechanizmy zaangażowania młodzieży to rady ds. młodzieży na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz proces unijnego dialogu młodzieżowego jako forma zaangażowania młodzieży na szczeblu europejskim.

Ustawa o radach młodzieżowych reguluje tworzenie rad młodzieżowych, zakres, procedurę wyborczą i inne kwestie istotne dla ich pracy. Celem ustawy jest udział młodzieży w podejmowaniu decyzji dotyczących zarządzania interesującymi i ważnymi dla młodzieży sprawami publicznymi, aktywne zaangażowanie młodzieży w życie publiczne oraz informacje i doradztwo w jednostkach samorządu terytorialnego. Rady młodzieżowe są ustanawiane jako organy doradcze jednostek samorządu terytorialnego a ich zadaniem jest promowanie praw, potrzeb i interesów młodych ludzi na poziomie lokalnym i regionalnym oraz ich rzecznictwo.

Jednym z dostępnych sposobów aktywnego zaangażowania młodych ludzi w podejmowanie decyzji i wdrażanie ich na szczeblu lokalnym jest rozwój lokalnych i regionalnych programów młodzieżowych. W ten sposób młodzi ludzie zapoznają się z działaniami politycznymi jako jednym ze sposobów poruszania ważnych dla życia młodych ludzi w lokalnej społeczności. Okręgi, miasta i gminy są systematycznie zachęcane do opracowywania, przyjmowania i monitorowania wdrażania ich lokalnych lub regionalnych programach młodzieżowych we współpracy ze stowarzyszeniami młodzieżowymi i dla młodych ludzi, zgodnie ze specyficznymi zainteresowaniami i potrzebami młodych ludzi na określonym obszarze.

W tym obszarze celem jest zrównoważony rozwój społeczności i aktywne uczestnictwo młodzieży w jej rozwoju⁸.

Integracja społeczna

Wyzwania i trudności współczesnego społeczeństwa prowadzą do rosnącej liczby młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym w kategoriach edukacji, mieszkalnictwa, zatrudnienia i opieki zdrowotnej. Strategia walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Republice Chorwacji (2014-2020) jest podstawowym dokumentem, który zawiera wytyczne w zakresie określania grup ryzyka, wyzwań, a następnie działań, zadań i wskaźników obszaru strategicznego „Integracja społeczna”. Strategia zawiera zwięzły i jasny obraz aktualnej sytuacji w Republice Chorwacji, a także przyczyny, które do niej doprowadziły oraz projekcje społeczno - gospodarcze jako podstawę do działania. Wyraźnie wskazuje, które grupy społeczne najbardziej narażone są na ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Krajowa Strategia Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych od 2017 do 2020 roku zawiera działania i działania skierowane do młodzieży niepełnosprawnej, jako jednej z grup młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Ten strategiczny obszar Programu skupia się na młodych ludziach zagrożonych wykluczeniem społecznym, jako kategorii szczególnie wrażliwej. W tym samym roku w państwowych domach pomocy społecznej dla dzieci i młodych dorosłych było 320 młodych usługobiorców z problemami behawioralnymi, bez rodziców lub bez odpowiedniej opieki rodzicielskiej.

---

⁸ Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.3

Uznając znaczenie działań polityk publicznych na rzecz młodzieży w celu zmniejszenia liczby młodych ludzi zagrożonych, jednym ze wspomnianych już priorytetów Republiki Chorwacji i celów szczegółowych programu są młodzi ludzie na obszarach wiejskich i młodzież o mniejszych szansach. Z tego powodu Ministerstwo corocznie ogłasza przetarg na finansowanie projektów stowarzyszeń młodzieżowych i młodzieży ze środków funduszy gier losowych i loteryjnych, według wcześniej ustalonych obszarów priorytetowych. W 2018 r. W obszarze priorytetowym „Młodzież na wsi” dofinansowano 10 projektów na kwotę 843000,00 kun. Na kwotę 415 000,00 kun sfinansowano 15 stowarzyszeń młodzieżowych na projekty skierowane do młodzieży NEET.

Celem w tej dziedzinie jest zapewnienie włączenia młodych ludzi do społeczeństwa w systemie opieki społecznej⁹.

Zdrowie i sport

Podstawowe cele i zadania opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą koncentrują się nie tylko na zdrowiu fizycznym, ale uwzględniają złożony kontekst społeczny, wpływ na dzieci i młodzież, wykorzystując dostępne metody zapobiegania chorobom i promocji zdrowia, a podstawowym celem jest osiągnięcie pełnego potencjału w wieku dorosłym.

Narodowa Strategia Rozwoju Zdrowia 2012-2020 w dziedzinie ochrony grup szczególnie wrażliwych - zwłaszcza ludzi młodych, określa podstawowe zadania:

- Wczesne wykrywanie i rozpoznawanie chorób i zaburzeń;
- zapobieganie ryzykownym i społecznie niedopuszczalnym zachowaniom;
- przyjęcie zdrowego stylu życia;
- rozwój odpowiedzialności za zdrowie własne i społeczności;
- ochrona zdrowia psychicznego, zwłaszcza w odniesieniu do szkoły i środowiska szkolnego;
- ochrona zdrowia reprodukcyjnego, w tym odpowiedzialne zachowania seksualne i przygotowanie do rodzicielstwa.

Profilaktyczną i specyficzną opiekę zdrowotną dla młodych i studentów studiów dziennych zapewniają Szkolne i Uniwersyteckie Służby Medyczne, które działają w ramach powiatowych instytutów zdrowia publicznego. Chociaż leczniczą opiekę zdrowotną dla tej populacji zapewniają wybrani lekarze rodzinni i wybrani dentyści, każde dziecko w wieku szkolnym i uczeń ma zapewnioną kompleksową i dostępną opiekę zdrowotną, skoncentrowaną na środowisku szkolnym i rodzinnym oraz populacyjnym i indywidualnym podejściu do opieki zdrowotnej. W Republice Chorwacji, podobnie jak w niektórych krajach, wyodrębniono opiekę zdrowotną związaną ze szkołą i nauczaniem jako usługę dla medycyny szkolnej i uniwersyteckiej z zespołami szkolnymi kierującymi szkołami lub wydziałami.

Za tematykę sportową odpowiada m.in. Chorwacka Federacja Sportu Szkolnego, jako stowarzyszenie sportowe, które realizuje społeczne potrzeby w sporcie, organizuje i wdraża programy Gimnazjów Szkoleniowych dla uczniów szkół średnich. Program zachęca uczniów do nabywania nawyku podejmowania aktywności fizycznej, zwłaszcza w populacji nieaktywnych uczniów, i ma na celu zapewnienie, że aktywność fi-

---

9 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.4

zyczna nie jest problemem, który trzeba wykonywać pod przymusem, ale jest trwałą przyjemnością i zdrowymi wyborami życiowymi. W roku szkolnym 2017/2018 Program obejmował 107 liceów.

Centralny Urząd ds. Sportu, jako krajowy organ koordynujący Europejski Tydzień Sportu - projekt Komisji Europejskiej zachęcający do aktywności fizycznej, promuje sport nie tylko jako aktywność fizyczną korzystną dla zdrowia, ale także jako pożądaną styl życia. Projekt ma na celu zachęcenie ludności do uprawiania sportu i aktywności fizycznej, a także uświadomienie ich wielu korzyści, i jest skierowany do wszystkich bez względu na wiek, płeć, pochodzenie czy sprawność fizyczną. Oprócz innych działań, w ramach Europejskiego Tygodnia Sportu organizowana jest akcja „Dzień w szkole”, podczas której znani sportowcy, którzy zajmują się promocją ćwiczeń fizycznych, odwiedzają szkoły i ćwiczą z uczniami w klasie wychowania fizycznego. Oprócz pokazywania dzieciom i młodzieży ogólnych ćwiczeń przygotowawczych i prezentowania ich sportu, sportowcy wygłaszają również krótki wykład na temat znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia. Dzięki temu projektowi dzieci i młodzież są wprowadzane w sport i ruch poprzez interakcję z wybitnymi sportowcami, aby zachęcić ich do aktywności fizycznej od najmłodszych lat.

W tym obszarze są dwa cele¹⁰:

- Poprawa jakości opieki zdrowotnej młodzieży w celu zapobiegania czynnikom ryzyka;
- Poprawa zachowań młodych ludzi poprzez prowadzenie zdrowego stylu życia

Młodzież na wsi

Młodzież na obszarach wiejskich Chorwacji kontynentalnej i adriatyckiej żyje w trudnych warunkach i boryka się z problemami, takimi jak brak infrastruktury społecznej i gospodarczej, brak miejsc pracy, słabe połączenia komunikacyjne w transporcie publicznym, brak możliwości edukacyjnych oraz brak kultury, sportu i rozrywki.

Młodzi ludzie uważają, że jednym z kluczowych rozwiązań tych problemów jest budowa i / lub renowacja istniejącej infrastruktury społecznej, która usprawniłaby życie codzienne młodych ludzi. Szczególnie ważne jest stworzenie warunków i możliwości spędzania czasu wolnego wysokiej jakości. Ważne jest aby wspierać otwieranie i funkcjonowanie ośrodków młodzieżowych, w których młodzi ludzie mieliby możliwość korzystania z szeregu usług, od informacji, poradnictwa po treści edukacyjne, kulturalne i społeczne, ale także przy wsparciu osób pracujących z młodzieżą. Młodzi ludzie dostrzegają potencjał rozwoju obszarów wiejskich w rozwoju zrównoważonej turystyki wiejskiej, rozwoju gospodarstw rodzinnych oraz inwestycjach w hodowlę i rolnictwo. Polityka publiczna dotycząca młodzieży, zwłaszcza osób mieszkających na obszarach wiejskich, powinna również uwzględniać badania naukowe. Aby stworzyć środki polityki młodzieżowej, które optymalnie rozwiązują problemy specyficzne dla tych podgrup społecznych, ważne jest aby z wyprzedzeniem zidentyfikować, przeanalizować i zinterpretować ich potrzeby i problemy. Konieczne jest ciągłe monitorowanie tej grupy społecznej, naznaczonej specyfiką geograficzną, gospodarczą i społeczną, w celu lepszego zrozumienia struktury tej grupy, specyfiki obszarów wiejskich oraz potrzeb młodych ludzi w kontynentalnej, przybrzeżnej, wyspiarskiej i górskiej części Chorwacji.

---

10 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.5

W tym obszarze celem jest stworzenie młodym ludziom warunków do pozostania na obszarach wiejskich oraz zapewnienie warunków wstępnych powrotu młodych ludzi na obszary wiejskie¹¹.

Kultura

Kultura w znaczący sposób przyczynia się do kształtowania tożsamości i poczucia przynależności jednostek do wspólnoty. W wyniku zmniejszania się liczby godzin edukacji artystycznej i malejącej liczby zajęć pozalekcyjnych z zakresu kultury i sztuki rośnie liczba pozaformalnych programów edukacyjnych skierowanych do młodzieży w zakresie sztuki. Chorwacja jest krajem z bardzo rozwiniętym sektorem obywatelskim w dziedzinie kultury i sztuki, do którego oprócz stowarzyszeń należą także organizacje artystyczne, a oprócz nich wielu artystów z różnych dyscyplin działa w systemie kultury. Wszystkie mają duży potencjał w przygotowaniu i realizacji różnorodnych kulturalno-artystycznych programów edukacyjnych, które są dostosowane do młodzieży w szkołach ponadgimnazjalnych i mogą zostać uwzględnione w projekcie Ministerstwa Kultury „Plecak pełen kultury”, który powstał jako jedna z odpowiedzi na zmiany w edukacji formalnej.

Mając na uwadze, że uczestnictwo w działaniach kulturalnych i artystycznych ma kluczowe znaczenie dla integracji obywateli w społeczeństwie, Ministerstwo Kultury opracowało projekt „Kultura i sztuka dla młodzieży”, który jest realizowany za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego, aby stworzyć lepsze możliwości zaangażowania młodzieży w życie kulturalne. Ich więzi społeczne, a także umiejętności i wiedza, które zapewnią lepszy rozwój każdego młodego człowieka. Jeśli chodzi o poszerzanie dostępu młodych ludzi do kultury, na pewno ważne jest uwzględnienie braku informacji i wiedzy o różnych możliwościach, dlatego istotnym jest rozwijanie różnych form akcji promocyjnych, a także systematyczne wsparcie finansowe platform informacyjnych, zwłaszcza mediów kulturowych, druku i elektroniczne, które są tworzone przez młodzież i w dużej mierze adresowane do młodzieży, ponieważ są kluczowym źródłem informacji i upowszechniania wiedzy o różnych aspektach i problemach związanych z kulturą młodzieżową i młodzieżą. Równocześnie z rozwojem wsparcia finansowego dla mediów, w społeczeństwie narażonym na różne treści medialne o różnej jakości, kluczowe znaczenie ma rozwijanie umiejętności korzystania z mediów przez młodzież, która umożliwi im rozpoznawanie różnych form i gatunków mediów, analityczne zrozumienie i krytyczne kwestionowanie różnych treści medialnych. Opracowanie platformy cyfrowej, która łączyłaby w jednym miejscu różnorodność ofert kulturalnych, ułatwiłoby informowanie młodych ludzi o wydarzeniach i treściach kulturalnych, instytucjach kulturalnych, organizacjach społeczeństwa obywatelskiego i innych przedsiębiorczych podmiotach działających w kulturze i sztuce, tworząc w ten sposób zasoby cyfrowe, które mogą zwiększyć liczbę młodych ludzi, biernie lub aktywnie zaangażowanych w życie kulturalne, a projekt można rozwijać w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2021-2027.

W związku z powyższym celem tego Programu jest wzmocnienie rozwoju i zaangażowania obywatelskiego młodzieży w dziedzinie kultury¹².

---

11 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.6

12 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.7

Praca z młodymi ludźmi

Jak określono we wstępnej części Programu, w Republice Chorwacji młodzież to osoby w wieku od 15 do 30 lat. Jest to heterogeniczna grupa, która w swojej różnorodności jest niezwykle ważna dla społeczeństwa i jako taka postrzegana jest jako zasób społeczeństwa i bogaty kapitał społeczny. W trudnym okresie życia, w jakim się znaleźli, młodzi ludzie są częścią formalnego systemu edukacji, wychodzą z niego lub właśnie z niego wyszli i chcą wejść na rynek pracy. Część procesu edukacyjnego młodzieży odbywa się w instytucjach edukacji formalnej, takich jak szkoły, politechniki, uniwersytety i tym podobne. Druga część procesu wychowawczego odbywa się w sposób nieformalny i jest ważną częścią formacji każdego, a zwłaszcza młodego człowieka, jego drogi rozwoju i życia do pełnoprawnego członka wspólnoty. Praca z młodymi ludźmi obejmuje wielu interesariuszy, okoliczności, ekspertów, czynności i wszystko, co składa się na życie i środowisko młodego człowieka. Chociaż niewątpliwie trwa to od dawna, w Republice Chorwacji nie przyjęto żadnej oficjalnej definicji terminu „praca z młodzieżą”.

Ministerstwo Demografii, Rodziny, Młodzieży i Polityki Społecznej dokłada wszelkich starań, aby w profesjonalnym i naukowym podejściu zbadać występowanie wszelkich form pracy z młodzieżą oraz zbadać potrzeby i możliwości ujednoczenia działań skierowanych do młodzieży. W tym celu powołano Grupę Roboczą ds. Analiz Możliwości Profesjonalizacji Pracy z Młodzieżą, której prace oparty się na wnioskach wypracowanych w ramach prac Grupy Roboczej ds. Analiz i Definicji Pracy z Młodzieżą. Grupa robocza opracowała propozycję projektu zatytułowaną „Wsparcie rozwoju i rozszerzenia pracy z młodzieżą w Chorwacji”. Idea projektu opiera się na istnieniu różnych form zajęć edukacyjnych, które odbywają się poza systemem oświaty, i są przeprowadzane przez ekspertów i / lub wolontariuszy zatrudnionych lub zaangażowanych w projekty i programy klubów i ośrodków młodzieżowych i młodzieżowych oraz stowarzyszeń młodzieżowych i przyczyniają się do poprawy jakości życia młodych ludzi. Poprzez działania skierowane do młodzieży, wychowanie w rodzinie i edukację w placówkach oświatowych, można zwiększyć konkurencyjność na rynku pracy, sukces w szkole, integrację społeczną młodzieży zagrożonej oraz zapewnić jakościowe i stymulujące sposoby spędzania wolnego czasu. Działania te zapewniają młodym ludziom motywację do uczenia się i rozwijania nowej wiedzy i umiejętności w różnych dziedzinach i zgodnie z ich zainteresowaniami. Projekt „Wsparcie rozwoju i poszerzenia pracy z młodzieżą w Chorwacji” rozpoczął się w lipcu 2018 roku.

W tym obszarze celem jest rozpoznanie i podniesienie jakości i zakresu pracy z młodymi ludźmi¹³.

Młodzież w środowisku europejskim i globalnym.

Ten obszar strategiczny zaczyna się od wizji młodych ludzi, którzy są świadomi swojej roli jako globalnych obywateli i rozumieją, jak procesy globalne i lokalne są nierozzerwalne i przeplatają się w nowoczesnym społeczeństwie. Jednym z celów tego krajowego programu młodzieżowego jest stworzenie warunków do lepszego informowania młodych ludzi we wszystkich dziedzinach, w tym możliwości mobilności i zaangażowania w prace organizacji Unii Europejskiej. Republika Chorwacji sprawowała Prezydencję

---

13 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.8

w Radzie Unii Europejskiej w pierwszej połowie 2020 roku. W dziedzinie młodzieży do obowiązków należało przewodniczenie Młodzieżowej Grupie Roboczej oraz Radzie ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu (EYCS) oraz przewodniczenie posiedzeniom szefów młodzieżowych administracji. Ministerstwo Demografii, Rodziny, Młodzieży i Polityki Społecznej uczestniczy również w pracach Młodzieżowej Grupy Roboczej Rady UE zajmującej się problematyką młodzieży w kontekście współpracy międzysektorowej oraz w posiedzeniach Komitetu Sterującego ds. Młodzieży Europejskiej Rady Europy.

Komisja Europejska stworzyła również narzędzie informacyjne oparte na podejściu Wiki (tzw. Youth Wiki) w celu zapewnienia lepszej wiedzy oraz ulepszenia gromadzenia i dostarczania danych na temat krajowych polityk młodzieżowych. Celem tego narzędzia jest poprawa dostępu do informacji w spójny sposób, tak aby informacje były aktualne, bardziej widoczne i łatwiejsze w użyciu. Młodzi ludzie we współczesnym społeczeństwie to mobilni młodzi ludzie. Uznanie znaczenia mobilności młodzieży, zwłaszcza w celach edukacyjnych, jest ważną częścią każdej nowoczesnej polityki młodzieżowej. W tym sensie szczególne znaczenie mają możliwości, jakie daje program "Erasmus +" jako największy program Unii Europejskiej na rzecz edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu obejmujący lata 2014-2020 oraz program Europejskich Sił Solidarności jako największego programu Unii Europejskiej w zakresie wolontariatu młodzieżowego. Młodzież oferuje liczne możliwości mobilności młodych ludzi i osób pracujących z młodymi ludźmi, więc istnieją możliwości wymiany, wolontariatu i dialogu z decydentami. Staże, szkolenia, seminaria i wizyty studyjne są dostępne dla osób pracujących z młodzieżą poprzez współpracę z krajami sąsiadującymi z Unią Europejską.

W obszarze tematycznym zidentyfikowano dwa cele¹⁴:

- zapewnienie dostępu do pewnych możliwości, jakie oferuje chorwacka integracja z europejskimi i światowymi trendami młodym ludziom;
- powrót i integracja chorwackich emigrantów z młodzieżą.

---

14 Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [08.01.2021 r.]: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>. Rozdział 2.8

Podsumowanie:

- Chorwacja przykłada bardzo ważną rolę w do tematu polityki młodzieżowej, dlatego też stworzono kolejną edycję Krajowego Programu Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024.
- Ogólnym celem tego dokumentu jest stworzenie warunków społecznych w celu rozwijania potencjału młodych ludzi aby podnosić jakość ich życia oraz ich optymalną integrację społeczną.
- Za politykę młodzieżową w Republice Chorwacji a także za realizację Programu odpowiada Ministerstwo Demografii, Rodziny, Młodzieży i Polityki Społecznej.
- Obszarami strategicznymi, za które odpowiada Program uznano:
  1. Edukacja, nauka i uczenie się przez całe życie.
  2. Zatrudnienie i przedsiębiorczość.
  3. Aktywny udział młodzieży w zrównoważonym rozwoju społeczności.
  4. Integracja społeczna.
  5. Zdrowie i sport.
  6. Młodzież na wsi.
  7. Kultura.
  8. Praca z młodymi ludźmi.
  9. Młodzi ludzie w środowisku europejskim i globalnym.
- Dla każdego obszaru strategicznego Grupa Robocza za pośrednictwem węższych ciał roboczych opracowała propozycję działań, terminy realizacji a także wskaźniki rezultatów. W oparciu o projekt obszarów strategicznych Ministerstwo opracowało całość dokumentu, który został przedstawiony Grupie Roboczej w kwietniu 2019 r., która poparła go większością głosów.
- Wszystkie organy odpowiedzialne za realizację Krajowego Programu Młodzieży na lata 2020-2024 są zobowiązane do składania corocznych sprawozdań z realizacji Programu.
- Powyższy tekst powstał na podstawie tłumaczenia „Krajowego Programu Młodzieży na lata 2020-2024”
- Źródło: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>

Bibliografia:

Źródła internetowe:

- Informacyjna strona internetowa Europejskiego Banku Centralnego. Dostęp [02.01.2021 r.]:
<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr130701.hr.html>
- Konstytucja Chorwacji. Dostęp [02.01.2021 r.]:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1990_12_56_1092.html
- Informacyjna strona internetowa. Dostęp [02.01.2021 r.]:
<https://hr.izzi.digital/DOS/1660/1753.html>
- Strona Internetowa Polskiego Wydawnictwa Naukowego. Dostęp [02.01.2021]:
<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Chorwacja-Ustroj-polityczny;4573941.html>
- Krajowy Program Dla Młodzieży na lata 2020 - 2024. Dostęp [05.01.2021 r.]:
<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=13290>
- Strona informacyjna dotycząca polityki młodzieżowej. Dostęp [05.01.2021 r.]:
<https://demografijaimladi.gov.hr/nacionalni-program-za-mlade-4072/4072>

Republika Czeska

Informacje ogólne o Republice Czeskiej

Republika Czeska – państwo śródlądowe w Europie Środkowej. Na dzień 30 września 2020 roku, Republika Czeska liczyła 10.707,839 mieszkańców¹⁵.

W Czechach średni wiek matki przy urodzeniu dziecka jest w tendencji wzrostowej. W roku 1989 wynosił średnio 24,8 lat, a już w roku 2015, wiek ten wynosił równie 30 lat, by w roku 2019 wzrosnąć jeszcze do poziomu 30,2 lat. Dane te mogą uprawniać do twierdzenia, iż w Czechach – podobnie jak w innych krajach unijnych – kobiety decydują się na późniejsze macierzyństwo ze względu na edukację, karierę, czy też potrzebę zapewnienia pewnej stabilności życiowej. Zestawienie żywych urodzeń w stosunku do zgonów, prowadzi do wniosku, iż różnica na tym polu nie jest wysoka. Nieznacznie jednak przeważają zgony w stosunku 112 362 względem 112 231 urodzeń (dane za rok 2019)¹⁶.

W Czechach w roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało w sumie 1 284 szkół średnich, w których kształciło się ogółem 423 838 osób.¹⁷ W 2019 roku w ramach szkolnictwa wyższego działało 26 uczelni publicznych oraz 32 uczelnie prywatne. Studenci publicznych i prywatnych instytucji szkolnictwa wyższego, w tym studiów doktoranckich, stanowili we wskazanym roku grupę w sumie 288 915 osób.

Wśród ludności w wieku 15 lat i więcej, w roku 2019, aktywnych zawodowo było w sumie ponad 5 412 000 Czechów. Biernych zawodowo było ponad 3 551 000. Stopa bezrobocia kształtowała się na bardzo niskim poziomie – wynosiła ona jedynie 2%¹⁸, co należy uznać za bardzo dobry wskaźnik.

W odniesieniu do polityki mieszkaniowej, zaznaczyć trzeba, że w roku 2019 ukończono w Czechach w sumie 36 406 mieszkań, co jest wynikiem najwyższym od 2010 roku¹⁹.

---

15 Oficjalna strona Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide.

16 Na podstawie zestawienia: „Wybrane dane demograficzne (1989-2019)”. Badanie do pobrania oficjalnej stronie Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-11122020#11>.

17 Na podstawie zestawienia: „Szkolnictwo średnie (2004-2019)”. Badanie do pobrania oficjalnej stronie Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-11122020#11>.

18 Na podstawie zestawienia: „Zatrudnienie i bezrobocie według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) (1993-2019)”. Badanie do pobrania oficjalnej stronie Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-11122020#11>.

19 Na podstawie zestawienia: „Budownictwo mieszkaniowe (1989-2019)”. Badanie do pobrania oficjalnej stronie Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-11122020#11>.

Edukacja i szkolnictwo wyższe w Republice Czeskiej

1. Organizacja systemu edukacji w Czechach

W Czechach organem, który odpowiada za kwestie związane z edukacją jest Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Sportu. W Republice Czeskiej ogromną rolę odgrywają dokumenty strategiczne. Poniżej wskazano tylko niektóre z ważniejszych dokumentów koncepcyjnych i strategicznych związanych z edukacją na każdym szczeblu²⁰:

- Strategia polityki edukacyjnej Republiki Czeskiej do 2030+,
- Strategia polityki edukacyjnej 2020,
- Długoterminowe plany Republiki Czeskiej,
- Strategia edukacji cyfrowej do 2020 roku,
- Biała Księga - Narodowy Program Rozwoju Edukacji w Republice Czeskiej.

W Czechach istnieje także Centrum Studiów Wyższych – powstałe w 1991 roku z przekształcenia ówczesnego Instytutu Rozwoju Szkolnictwa Wyższego jako organizacji pomocniczej Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Pracownicy tego Centrum zajmują się badaniami nad szkolnictwem wyższym, a swoje prace badawcze koncentrują szczególnie na czeskim szkolnictwie wyższym i jego rozwoju. Ich działania obejmują również współpracę międzynarodową, która realizowana jest przede wszystkim poprzez projekty międzynarodowe. Jednym z filarów pracy jest monitorowanie międzynarodowych, a zwłaszcza europejskich wydarzeń w dziedzinie szkolnictwa wyższego²¹.

Jak już wspomniano, w Republice Czeskiej funkcjonują zarówno uczelnie państwowe, jak i prywatne. Te pierwsze ustanawiane są na mocy specjalnej ustawy. Z kolei uczelnie prywatne to osoby prawne, którym Ministerstwo udzieliło zgody państwa na prowadzenie działalności jako uczelnia prywatna²².

Istotnym elementem z punktu widzenia studentów jest system stypendialny. Uniwersytety mogą przyznać stypendia za wyniki w nauce, rozwój i innowacyjność, lub inne twórcze wyniki przyczyniające się do pogłębiania wiedzy, badań, rozwoju i innowacji według specjalnej regulacji prawnej. Ponadto uczelnie wyższe mogą przyznać stypendium w przypadku trudnej sytuacji społecznej studenta oraz w przypadkach zasługujących na szczególną uwagę²³.

---

20 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://sdv.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

21 Oficjalna strona Centrum Studiów Wyższych Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.csvs.cz/o-nas/>

22 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://sdv.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

23 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://sdv.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/studenti-stipendia-a-podpora-studentu>.

2. Uczelnie wyższe w Czechach²⁴

„Uczelnie wyższe prowadzą kształcenie na trzech poziomach studiów: licencjackich, magisterskich i doktoranckich.

- Studia licencjackie mają na celu przygotowanie studentów do zawodu lub do kontynuowania studiów na poziomie magisterskim. Minimalne wymagania wstępne to wykształcenie średnie z egzaminem maturalnym lub zawodowym.
- Studia magisterskie mają na celu zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej w oparciu o bieżące odkrycia naukowe, badania i rozwój oraz wdrożenie ich w życie i rozwijanie umiejętności kreatywnej pracy.
- Studia doktoranckie koncentrują się na badaniach naukowych, rozwoju oraz niezależnej działalności teoretycznej lub twórczej.

Na uczelniach jedyne pobierane opłaty są związane z procedurami rekrutacyjnymi. Opłaty te są wnoszone raz w danym cyklu edukacyjnym, obowiązują wszystkich studentów z wyjątkiem studentów studiujących w języku obcym, którzy płacą czesne”.

Uczelnie (rektorzy bądź dziekani wydziałów) podejmują autonomiczną decyzję w kwestii przeprowadzania egzaminów wstępnych, rozmów kwalifikacyjnych czy testów zdolnościowych i psychologicznych, które z reguły odbywają się w okresie od czerwca do września²⁵. Każda z uczelni przeprowadza je autonomicznie. Testy są zróżnicowane, w zależności od wydziału: mogą to być egzaminy pisemne, ustne lub praktyczne²⁶.

Polityka młodzieżowa

1. Polityka młodzieżowa Czech w ujęciu ogólnym

Nowoczesna polityka młodzieżowa – zdaniem czeskiego Ministerstwa²⁷, ma w szczególności następujące cele:

- stwarzanie młodym ludziom więcej możliwości w zakresie edukacji i zatrudnienia,
- poprawa integracji i pełnego udziału wszystkich młodych ludzi w procesach podejmowania decyzji w społeczeństwie,
- wzmocnienie solidarności między młodym pokoleniem, a całym społeczeństwem.

Polityka młodzieżowa w Czechach opiera się na maksymalnej współpracy z innymi partnerami i ministerstwami zajmującymi się każdą dziedziną związaną z życiem młodych ludzi. Inną zasadą jest ustalanie indywidualnych mierników polityki młodzieżowej na podstawie zweryfikowanych danych z badań i analiz i jednocześnie na podstawie bezpośrednich konsultacji z młodzieżą²⁸.

---

24 Wszystkie poniższe informacje pochodzą ze strony [eurydice.org.pl](https://eurydice.org.pl/systemy-edukacji-w-europie/czechy-2/) (która wskazuje, że jej informacje pochodzą z bazy National Education Systems - https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_en).

25 Informacje dostępne na stronie pracakariera.emagnes.pl. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://pracakariera.e-magnes.pl/artykuly/czechy/studia/studia-w-czechach-podstawowe-informacje>.

26 Informacje dostępne na stronie [studiaweurope.eu](https://czechy.studiaweurope.eu/s/4320/79360-Studiowanie-w-Czechach.htm). Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://czechy.studiaweurope.eu/s/4320/79360-Studiowanie-w-Czechach.htm>.

27 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.msmt.cz/mladez/politika-mladeze>.

28 Tamże.

W kraju funkcjonuje Izba Młodzieży, jako organ doradczy Ministra Edukacji, Młodzieży i Sportu. Jednocześnie Departament ds. Młodzieży wzmocnił rolę Izby Młodzieży jako organu doradczego i inicjatywnego Ministra Edukacji, Młodzieży i Sportu Republiki Czeskiej w zakresie tworzenia, wdrażania i oceny dokumentów strategicznych dotyczących dzieci i młodzieży w Republice Czeskiej²⁹.

Koncepcja wsparcia młodzieży na lata 2014 – 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym Republiki Czeskiej do realizacji polityki młodzieżowej państwa. Określa ona cele strategiczne polityki państwa wobec młodzieży w wieku do 30 lat. Odzwierciedla potrzeby młodych ludzi, zwłaszcza w dziedzinie edukacji, zatrudnienia i przedsiębiorczości, kultury i kreatywności, zdrowia i zdrowego stylu życia, aktywności społecznej i wolontariatu. Zajmuje się także kwestiami środowiskowymi i globalnym rozwojem, w tym dostępem młodych ludzi do praw i informacji. Koncepcja 2020 jest efektem dwuletniej pracy ekspertów w tematycznych grupach roboczych i szerokich konsultacji w formie okrągłych stołów oraz ogólnopolskiej konferencji młodzieżowej, w tym aktywnego dialogu z młodzieżą w ramach projektu Czeskiej Rady ds. Dzieci i Młodzieży „Zróbmy to”. Ważnymi źródłami dla powstania Koncepcji 2020 były także Krajowy Raport o Młodzieży oraz wnioski z posiedzenia Izby Młodzieży³⁰.

2. Ramowy dokument „Koncepcja wsparcia młodzieży 2014 – 2020”

„Koncepcja wsparcia młodzieży 2014 – 2020” skupia się na kilku obszarach – w tym na poprawie warunków zatrudnienia i szans na zatrudnienie młodzieży³¹. W omawianym zakresie, przedmiotowy dokument dzieli się na dwa obszary:

A. Ułatwianie młodym ludziom przejścia między szkołą, a pracą, co następuje poprzez:

- wsparcie dla praktycznych zajęć i kierunków studiów,
- wsparcie wzajemnych powiązań między młodzieżą, a doradcami w zakresie kierunków studiów, zatrudnienia, przedsiębiorczości,
- wspieranie motywacji młodzieży do aktywnego tworzenia przedsiębiorczego środowiska wokół nich, wsparcie w tworzeniu własnych przedsiębiorstw,
- wspieranie rozwoju kompetencji ułatwiających równy dostęp do rynku pracy,
- wspieranie transferu międzypokoleniowego w zakresie doświadczenia zawodowego i umiejętności.

---

29 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.msmt.cz/mladez/komora-mladeze-3>.

30 Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.msmt.cz/mladez/narodni-strategie-pro-mladez>.

31 Dokument dostępny w formacie PDF na oficjalnej stronie Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.msmt.cz/mladez/narodni-strategie-pro-mladez>. Dokument: „Koncepcje podpory mládeže na období 2014 – 2020”, str. 14.

B. Zachęcanie do głębszej współpracy między szeroko rozumianymi placówkami edukacyjnymi, a pracodawcami, stowarzyszeniami zawodowymi i branżowymi oraz urzędami pracy. Celem tego działania jest wzrost zatrudnienia młodych ludzi. Realizacja tego obszaru następuje poprzez:

- motywowanie pracodawców do oferowania staży młodym ludziom,
- motywowanie pracodawców do wzmocnienia uznawania wyników zainteresowań młodzieży, ich kształcenia pozaformalnego oraz dalszego (po zakończeniu edukacji),
- zwiększenie skuteczności i jakości poradnictwa zawodowego dzięki m.in. nauce pozaformalnej,
- wspieranie systematycznego rozwoju i zatrudnienia uzdolnionych dzieci i młodzieży,
- motywowanie pracodawców do udziału w zajęciach dla młodzieży, np. wsparcie kadrowe i materialne.

3. Polityka prorodzinna w Republice Czeskiej

Analiza polityki państwa względem rodziny w krajach Europy Środkowej została zaprezentowana w opracowaniu Mirosława Zdulskiego³². Autor w swoim opracowaniu opisuje m.in. politykę rodzinną prowadzoną w Czechach. Poniższe informacje pochodzą z opracowania wspomnianego autora:

- „W Czechach kładzie się większy nacisk na długoletnią opiekę rodzicielską – urlop wychowawczy, niż na system gwarantowanych przez państwo form opieki nad dzieckiem.
- Od 2006 roku w Czechach gwarantuje się minimalne dochody, niezbędne do tego, by zapewniony był podstawowy poziom egzystencji.
- W okresie ciąży dla kobiety przewidziany jest dodatek wyrównawczy; także w okresie macierzyństwa zapewniana jest pomoc finansowa.
- Zasiłek porodowy jest świadczeniem jednorazowym, kierowanym do osób o niskich dochodach – ma rekompensować koszty związane z urodzeniem dziecka. Wpłata tego zasiłku uzależniona jest od kryterium dochodowego.
- Urlop macierzyński trwa 28 tygodni; w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka – 37 tygodni. Na urlop może kobieta pójść na 6–8 tygodni przed planowanym porodem. Do urlopu w celu opieki nad dzieckiem do lat 3 ma prawo także mężczyzna.
- Dodatki na dzieci wypłacane są rodzicom z nieletnimi dziećmi w powiązaniu z ich wiekiem i dochodami rodziny. Odbiorcami świadczeń mogą stać się ci, których dochód w poprzednim roku nie przekracza trzykrotności minimum życiowego dla rodziny.
- Od 1 stycznia 2005 r. została zniesiona kwota wolna od podatku, przysługująca na dziecko pozostające na utrzymaniu rodziców. Odpis w odgórnie ustalonej wysokości przysługuje tylko tym osobom, których zarobki w czasie roku podatkowego nie przekroczyły sześciokrotnego minimalnego wynagrodzenia”.

---

32 M. Zdulski „Polityka rodzinna w krajach Europy Środkowej”, [w:] „Wychowanie w Rodzinie” t. XIV (2/2016), str. od 383 do 385.

W listopadzie 2017 roku, analitycy z PwC przeprowadzili badanie dot. polityki prorodzinnej w Unii Europejskiej³³. Badanie to było symulacją, w której założono, co następuje: model rodziny 2+2, oboje rodzice pracują, każdy z małżonków zarabia średnią krajową, dzieci są zdrowie i są w wieku 4 oraz 8 lat.

Z podsumowania omawianego badania wynika, iż Czechy zajmują miejsce 14 w zestawieniu 28 krajów, w zakresie łącznego wsparcia państwa dla opisanej powyżej modelowej rodziny. W zestawieniu tym najlepiej wypada Francja, z kolei Polska w tymże badaniu sklasyfikowana została na 4 pozycji. Na najmniejsze wsparcie liczyć mogą mieszkańcy Bułgarii.

Łączne wsparcie badanej rodziny w poszczególnych państwach UE (w EUR) w 2017 r.*

Lp. Państwo UE	Oszczędności na ulgach	Świadczenia prorodzinne	Łączne wsparcie państwa w EUR	Łączne wsparcie państwa w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia pary	Lp. Państwo UE	Oszczędności na ulgach	Świadczenia prorodzinne	Łączne wsparcie państwa w EUR	Łączne wsparcie państwa w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia pary
1. Francja	5228	1558	6786	13,7%	15. Szwecja	0	2832	2832	4,7%
2. Węgry	1187	1052	2239	9,8%	16. Irlandia	0	3360	3360	4,5%
3. Austria	420	4538	4958	9,5%	17. Portugalia	1200	0	1200	4,3%
4. Polska	521	1405	1926	7,9%	18. Litwa	720	0	720	3,7%
5. Chorwacja	1950	0	1950	7,4%	19. Wielka Brytania	0	2080	2080	3,0%
6. Luksemburg	938	6600	7538	6,5%	20. Finlandia	100	2397	2497	2,9%
7. Łotwa	966	410	1376	6,5%	21. Dania	0	3416	3416	2,9%
8. Holandia	2778	1777	4555	6,2%	22. Rumunia	0	444	444	2,7%
9. Estonia	370	1200	1570	5,7%	23. Malta	0	900	900	2,6%
10. Słowenia	1228	822	2050	5,3%	24. Włochy	1430	0	1430	2,4%
11. Belgia	1031	3213	4244	5,2%	25. Hiszpania	970	0	970	2,1%
12. Niemcy	1956	2304	4260	5,0%	26. Grecja	0	320	320	2,0%
13. Słowacja	514	564	1078	5,0%	27. Cypr	0	760	760	1,7%
14. Czechy	1253	0	1253	4,9%	28. Bułgaria	21	0	21	0,2%

Łączne wsparcie państw EU | Średnia: 2383

Źródło: Raport PwC „Polityka prorodzinna: Polska nadal w czołówce państw UE”, listopad 2017.

4. Polityka mieszkaniowa w Republice Czeskiej

W zakresie polityki mieszkaniowej w Czechach funkcjonuje specjalny państwowy fundusz *Státní fond rozvoje bydlení* – SFRB³⁴, którego celem jest oferowanie pomocy zarówno dla osób prywatnych, przedsiębiorców oraz samorządów. Fundusz udziela m.in. preferencyjnych kredytów finansujących modernizację prywatnych domów i mieszkań oraz lokali komunalnych. Z korzystnych warunków finansowania oraz państwowych gwarancji skorzystać mogą także przedsiębiorcy, którzy budują mieszkania pod wynajem.

Ponadto w Czechach realizowane są dwa programy przeznaczone dla osób młodych³⁵:

- „Program 150” - przewiduje możliwość zaciągnięcia preferencyjnego kredytu (do 150 000 CZK na 10 lat) z oprocentowaniem wynoszącym 2,00% rocznie. Taki kredyt remontowy, pozwala rodzicom do 36 roku życia na szeroko pojętą modernizację własnego lokum.

33 Raport PwC „Polityka prorodzinna: Polska nadal w czołówce państw UE”, listopad 2017.

34 Wszystkie poniższe informacje pochodzą ze strony internetowej rynekpierwotny.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://rynekpierwotny.pl/wiadomosci-mieszkaniowe/czeski-wegrzy-i-slowacy-maja-swoje-mieszkanie-plus/8266/>. Informacje te podane zostały również na stronie internetowej branzadeweloperska.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://branzadeweloperska.pl/programy-mieszkaniowe-w-czechach-na-slowacji-i-na-wegrzech/>.

35 Tamże.

- „Program 600” – nazwa odzwierciedla maksymalną wartość preferencyjnego kredytu, jaki można uzyskać (600 000 CZK/ok. 100 000 zł). Taki kredyt z niskim oprocentowaniem – wynoszącym między 2,8% a 3,8% – jest przeznaczony dla rodziców w wieku do 36 lat, którzy opiekują się małym dzieckiem (do 6 lat) i nie posiadają własnego mieszkania. Preferencyjny kredyt o wartości 50 000 CZK - 600 000 CZK finansuje do 50% kosztów inwestycji (np. zakupu mieszkania lub budowy domu). Pozostałe 40% kosztów może pokryć bank. Minimalny wkład własny wynosi 10%. Dodatkowym ograniczeniem jest maksymalny okres spłaty państwowego kredytu z „Programu 600” – do 15 lat”.

Ponadto w Czechach funkcjonują także kasy oszczędnościowo-budowlane, które wzorowane są na rozwiązaniu niemieckim. W Niemczech system ten opiera się o państwowe dopłaty do oszczędności, a także na tym, że wpłaty oszczędzających finansują specjalne kredyty na cele mieszkaniowe. „Klienci kasy, którzy zgodnie z umową zgromadzili już odpowiedni kapitał, mogą wypłacić oszczędności lub zaciągnąć kredyt na okres dwukrotnie dłuższy niż wcześniejszy czas oszczędzania. Stałe oprocentowanie takiej „hipoteki” jest bardziej atrakcyjne od stawek proponowanych przez banki komercyjne (m.in. ze względu na dobrą weryfikację klienta podczas okresu oszczędzania). Zgodnie z zasadą stosowaną w Niemczech taki kredyt z kasy finansuje ok. 20% wartości mieszkania; drugie 20% stanowią zaoszczędzone środki. Reszta kosztów zakupu jest pokrywana przez kredyt zaciągnięty w banku komercyjnym”³⁶.

Wskazać należy także, że czeski program mieszkaniowy „The Housing Policy Concept of the Czech Republic till 2020”, opiera się na trzech filarach:

- poprawie dostępności mieszkań – poprzez zwiększenie dostępności lokali o odpowiednich warunkach,
- stabilności – kreacja stabilnego otoczenia mieszkalnictwa w sensie finansowym, legislacyjnym i instytucjonalnym,
- jakości – poprzez dokonanie trwałej poprawy warunków zamieszkiwania.

W ramach społecznego budownictwa mieszkaniowego, parlament w Czechach uchwalił dokument „Social Housing Concept of Czech Republic 2015 – 2025”. Wsparciem objęte są przede wszystkim osoby starsze, niepełnosprawne, rodziny z dziećmi, osoby samotnie wychowujące dzieci, ofiary przemocy domowej, osoby opuszczające domy dziecka. Natomiast w zakresie priorytetu zwiększenia liczby mieszkań społecznych, wsparciem objęte będą zwłaszcza rodziny z dziećmi oraz osoby mieszkające na ulicy³⁷.

³⁶ Informacje dotyczące kas oszczędnościowo-budowlanych pochodzą ze strony businesswomanlife.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://businesswomanlife.pl/jak-wyglada-polityka-mieszkaniowa-w-europie/>.

³⁷ Informacje nt. programu *The Housing Policy Concept of the Czech Republic till 2020* oraz „*Social Housing Concept of Czech Republic 2015 – 2025*” zawarte zostały przez T. Gontarza [w:] „*Budownictwo społeczne w poszczególnych krajach Unii Europejskiej – propozycje dla Polski*”, str. 23.

Podsumowanie:

1. W zakresie edukacji i szkolnictwa wyższego wskazać należy, że:
  - w Republice Czeskiej ogromną rolę odgrywają dokumenty strategiczne – planowanie odbywa się zarówno na krótkie, jak i długie okresy,
  - istnieje Centrum Studiów Wyższych, które stanowi organizację pomocniczą dla Ministerstwa,
  - uczelnie podejmują autonomiczne decyzje w kwestii egzaminów wstępnych na studia.
2. W zakresie szeroko rozumianej polityki młodzieżowej, wskazać należy, że
  - polityka młodzieżowa w Czechach opiera się na maksymalnej współpracy z innymi partnerami i ministerstwami zajmującymi się każdą dziedziną związaną z życiem młodych ludzi,
  - jako organ doradczy Ministra Edukacji, Młodzieży funkcjonuje Izba Młodzieży,
  - istnieje dokument strategiczny dotyczący wsparcia młodzieży (w ujęciu kilkuletnim),
  - polityka prorodzinna nie zakłada rozbudowanego systemu świadczeń socjalnych – wsparcie wyłącznie dla potrzebujących – odbiorcami świadczeń na dziecko mogą stać się ci, których dochód w poprzednim roku nie przekracza trzykrotności minimum życiowego dla rodziny,
  - polityka mieszkaniowa względem osób młodych bazuje na dwóch dedykowanych programach, które opierają się o udzielanie preferencyjnych kredytów. Funkcjonuje także system kas oszczędnościowo-budowlanych.

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- M. Zdulski „Polityka rodzinna w krajach Europy Środkowej”, [w:] „Wychowanie w Rodzinie” t. XIV (2/2016).
- Raport PwC „Polityka prorodzinna: Polska nadal w czołówce państw UE”, listopad 2017.
- T. Gontarz „Budownictwo społeczne w poszczególnych krajach Unii Europejskiej – propozycje dla Polski”.

Źródła internetowe:

- Oficjalna strona Czeskiego Urzędu Statystycznego. Dostęp: [04.01.2021 r.] <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>.
- Oficjalna strona Czeskiego Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.msmt.cz/>.
- Oficjalna strona Centrum Studiów Wyższych Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://www.csvs.cz/>.
- Strona eurydice.org.pl. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://eurydice.org.pl/systemy-edukacji-w-europie/czechy-2/>.
- Strona pracakariera.emagnes.pl. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://pracakariera.emagnes.pl/artykuly/czechy/studia/studia-w-czechach-podstawowe-informacje>.
- Strona studiaweurope.eu. Dostęp: [06.01.2021 r.] <https://czechy.studiaweurope.eu/s/4320/79360-Studiowanie-w-Czechach.htm>.
- Strona rynekpierwotny.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://rynekpierwotny.pl/wiadomosci-mieszkaniowe/czesi-wegrzy-i-slowacy-maja-swoje-mieszkanie-plus/8266/>.
- Strona branzadeweloperska.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://branzadeweloperska.pl/programy-mieszkaniowe-w-czechach-na-slowacji-i-na-wegrzech/>.
- Strona businesswomanlife.pl. Dostęp: [07.01.2021 r.] <https://businesswomanlife.pl/jak-wyglada-polityka-mieszkaniowa-w-europie/>.

Dania

Dania

Dania nie posiada jednej definicji dla grupy wiekowej, jaką jest młodzież. W zależności od ustawy, czy reformy może ona dotyczyć osób w wieku między 15, a 17 rokiem życia lub obejmować osoby do 30 roku życia. Rząd Danii poświęca bardzo dużo uwagi młodym ludziom. Świadomość konsekwencji, jakie niosą ze sobą problemy psychiczne oraz społeczne w wieku młodzieńczym, pomaga z roku na rok opracowywać kolejne plany pomocy młodzieży. Nie da się ukryć, że Dania jest jednym z najlepiej prowadzących politykę młodzieżową krajów. Jako ambitny cel postawiono sobie uzyskanie wykształcenia przez co najmniej 90% 25-latków do 2030 roku oraz zmniejszenie odsetka młodych ludzi niepowiązanych z edukacją lub zatrudnieniem o połowę³⁸.

W latach 2018/2019 opracowano kilka dużych dokumentów określających politykę młodzieżową kraju.

Pierwszym z nich jest wprowadzony w czerwcu 2019 roku „A fair direction for Denmark”³⁹. Główne założenia projektu to: wzmocnienie systemu szkół podstawowych, między innymi przez rozważenie rezygnacji z egzaminów we wczesnych latach szkolnych, przede wszystkim tych ogólnokrajowych; możliwość opóźnienia chwili rozpoczęcia nauki; zniesienie oceny gotowości edukacyjnej, czy umocnienie poradnictwa. Ponadto utworzone zostaną miejsca stażowe, umożliwiające zarówno szkolenie przyszłych specjalistów, jak i zatrudnienie dla blisko 50 tys. młodych ludzi. Nastąpić mają zmiany systemu rekrutacji dla uczniów szkół podstawowych oraz średnich, które będą w sposób bardziej dokładny odzwierciedlać skład populacji. Zauważono również problem dostępu do edukacji, wynikający z miejsca zamieszkania. W celu poprawienia tej sytuacji planowany jest lepszy dostęp do programów kształcenia, szczególnie na poziomie szkoły średniej, a dodatkowo opieka nad ośrodkami edukacyjnymi dla dorosłych, którym na ten moment grozi zamknięcie. Co więcej, rząd ma świadomość potrzeby rozwoju i innowacji, w wyniku czego postawił sobie za cel umożliwienie swobody badań tak, aby inwestycje z nimi związane stanowiły co najmniej 1% PKB. Główne założenia projektu w oczywisty sposób skupiają się na edukacji, jednak nie tylko. Program zwraca również uwagę na problemy ubóstwa i konieczność powołania komisji udzielającej potrzebującym odpowiednich świadczeń. Ponadto skupia się na zapewnieniu odpowiedniej opieki psychiatrycznej, między innymi w celu zwiększenia średniej długości życia obywateli dotkniętych tego typu schorzeniami. Przedsięwzięcie to zakłada zwiększenie liczby łóżek na oddziałach oraz rozszerzenie bezpłatnego poradnictwa psychologicznego na osoby w przedziale wiekowym od 6 do 24 lat. Problem stanowi również kultura wydajności, gdzie oceny są bardzo istotnym czynnikiem w systemie edukacji. Aby zmniejszyć stres, należy zmienić skalę ocen oraz wprowadzić inne sposoby weryfikacji nabytej przez uczniów wiedzy. Głównym organem odpowiedzialnym za dbanie o poprawny i dynamiczny rozwój polityki młodzieżowej w programie jest Prezes Rady Ministrów, a czas trwania projektu obejmuje kadencję rządu, czyli maksymalnie 4 lata.

38 Oficjalna strona Rady ds. Narażonych Społecznie. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://www.udsatte.dk/indsatsomrader/unge/>.

39 Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-denmark-0>.

Program „From Primary School to Skilled Worker- Vocational Educations for the Future”, wprowadzony we wrześniu 2018 roku, ma zakończyć się z upływem 2021 roku. Rząd stawia na kształcenie wykwalifikowanych pracowników już od szkoły podstawowej. W tym celu wyznaczył kilkanaście obszarów, które pozwolą młodym ludziom osiągnąć sukces w przyszłym życiu zawodowym, a o to kilka z nich:

1. Pielęgnowanie aspiracji zawodowych we wczesnych latach edukacji,
2. Nacisk na świadomy wybór liceum,
3. Nałożenie większej odpowiedzialności na gminy w kontekście umożliwienia kształcenia zawodowego,
4. Pomoc w podejmowaniu dobrych decyzji dotyczących kształcenia za pierwszym razem, unikanie błędów i rozpoczynania kształcenia od nowa,
5. Tworzenie atrakcyjnych środowisk młodzieżowych,
6. Przekonanie większej ilości osób do kształcenia się w obszarach edukacji społecznej oraz opieki zdrowotnej.

Organem odpowiedzialnym za realizację oraz monitorowanie postępów w tym projekcie jest Ministerstwo Edukacji. Wsparciem do wdrażania planu są gminy oraz lokalne jednostki edukacyjne.

Kolejnym równie ważnym projektem jest „We Accomplish Together – An Overall Action Plan for the Psychiatric System up until 2025”⁴⁰. Jest to ogólny plan działania systemu psychiatrycznego planowany na lata 2018-2025.

Według badań z 2017 roku, co piąty Duńczyk w wieku od 16 do 24 lat doświadcza problemów psychicznych. Aby zadbać o stan zdrowia psychicznego młodych ludzi, rząd ustanowił sześć celów, których realizacja powinna zakończyć się w 2025 roku:

1. Liczbę młodych osób z zaburzeniami psychicznymi należy zmniejszyć o 25%,
2. Użycie siły w leczeniu psychiatrycznym należy zredukować do 50% w stosunku do poziomu z 2017 roku,
3. Należy zmniejszyć liczbę osób próbujących popełnić samobójstwo z powodu zaburzeń psychicznych,
4. Liczbę pacjentów leczących się psychiatrycznie ponownie hospitalizowanych należy zmniejszyć o 15%,
5. Liczbę pacjentów leczących się psychiatrycznie, zatrudnionych miesiąc przed hospitalizacją, a następnie 6 miesięcy po jej zakończeniu, należy zwiększyć o 10%,
6. Należy zwiększyć poziom wykształcenia oraz zatrudnienia wśród osób dotkniętych problemami społecznymi oraz psychicznymi (cel ten został również uwzględniony w strategii „10 Goals for Social Mobility”).

Organem odpowiedzialnym za wdrożenie i monitorowanie projektu „We Accomplish Together – An Overall Action Plan for the Psychiatric System up until 2025” jest Ministerstwo Zdrowia, przy pomocy systemu opieki zdrowotnej poszczególnych regionów kraju. Większość parlamentu przeznaczyła 10 mln DKK na lata 2019-2022, na utworzenie Centre for Digital Health. Centrum ma za zadanie prowadzenie badań oraz inicjatyw badających wpływ cyfryzacji, zarówno na zdrowie psychiczne, jak i fizyczne młodych osób, kładąc nacisk między innymi na kwestie snu oraz koncentracji⁴¹.

---

40 Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-denmark-0>.

41 Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/75-mental-health-denmark>.

Ostatnim projektem jest „Strategy for a Stronger Civil Society”⁴² zapoczątkowane w październiku 2017 roku. Strategia jest obecnie wdrażana ze środków pochodzących z poprzedniej umowy w sprawie puli korekt na lata 2018-2021. W okresie czterech lat na inicjatywy w ramach tej strategii przeznaczono 96,6 mln DKK. Program ma na celu włączenie większego odsetka dzieci, osób dorosłych oraz młodzieży w społeczność wolontariuszy. W opinii rządu, dobrowolne inicjatywy wzmacniają więzi oraz zaufanie społeczne. W tym celu powstaje partnerstwo strategiczne między władzami lokalnymi, a prywatnymi stowarzyszeniami, które mają za zadanie zaangażowanie osób zmarginalizowanych społecznie oraz nieodnajdujących się na rynku pracy w wolontariat oraz zajęcia rekreacyjne⁴³.

Dofinansowania dla młodzieży, studentów oraz młodych bezrobotnych

Jak wynika z dotychczasowych projektów, dla duńskiego rządu edukacja jest bardzo ważnym aspektem rozwoju młodego społeczeństwa. Dlatego też studenci, bez względu na stan materialny, czy pozycję społeczną, mogą uczęszczać na zajęcia w szkołach publicznych, a w większości szkół prywatnych nie ponosząc kosztów czesnego. Ponadto, uczelnie oferują darmowe studia dla studentów z Unii Europejskiej oraz uczniów na wymianie międzynarodowej. Państwo wspomaga studentów po 18. roku życia za pomocą stypendiów oraz pożyczek przyznawanych przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego.

Poniżej przedstawiono kwoty dofinansowania dla uczniów oraz studentów w roku 2021. Dla uczniów uczestniczących w programie edukacji młodzieżowej:

1. Dofinansowanie dla osoby, która mieszka z rodzicami i:
  - ukończyła 20 lat - wynosi 3.143 DKK miesięcznie przed opodatkowaniem (jeśli jego edukacja rozpoczęła się przed 1.07.2014);
  - nie ukończyła 20 lat - wynosi 1,399 DKK przed opodatkowaniem (jeśli jego edukacja rozpoczęła się przed 1.07.2014);
  - bez względu na wiek - rozpoczęła naukę 1.07.2014 lub później – dofinansowanie wynosi 982 DKK przed opodatkowaniem.
2. Dofinansowanie dla osoby, która nie mieszka z rodzicami i:
  - ukończyła 20 lat – wynosi 6.321 DKK miesięcznie przed opodatkowaniem;
  - nie ukończyła 20 lat - wynosi 4,055 DDK przed opodatkowaniem.

Dla studentów uczelni wyższych:

1. Dofinansowanie dla studentów, którzy:
  - mieszkają z rodzicami i rozpoczęli naukę przed 1.07.2014 - wynosi 3.143 DKK miesięcznie przed opodatkowaniem;
  - mieszkają z rodzicami i rozpoczęli naukę 1.07.2021 lub później - wynosi 982 DKK przed opodatkowaniem;
  - nie mieszkają z rodzicami - wynosi 6.321 DKK miesięcznie przed opodatkowaniem.⁴⁴

---

42 Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-denmark-0>.

43 Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/23-national-strategy-youth-volunteering-denmark-0>

44 Oficjalna strona Duńskiego Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Edukacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://>

Stawki mogą być regulowane również na podstawie zarobków rodziców. Dzięki stypendium młodzi ludzie od początku dorosłego życia uczą się świadomie zarządzać własnymi finansami oraz mają możliwość spokojnego skończenia edukacji bez przymusu podejmowania dodatkowej pracy. Oprócz stypendium studenci mają możliwość uzyskania pożyczki. Musi ona ulec spłacie w ciągu maksymalnie 15 lat, a rozpoczęcie spłaty powinno rozpocząć się nie później niż rok po zakończeniu lub rezygnacji ze studiów. Oprocentowanie takich pożyczek jest bardzo korzystne i ustalane jest przez Parlament⁴⁵.

Ponadto reforma systemu świadczeń pieniężnych wdrożona w 2014 roku zapewnia pomoc bezrobotnym osobom w wieku od 18 do 29 lat. Osrodek, do którego zgłosi się dana osoba ma za zadanie pomóc w podjęciu stałej pracy lub osiągnięciu kierunkowego wykształcenia zawodowego. Dodatkowo młodej osobie przysługuje zasiłek edukacyjny, którego kwota równa jest standardowemu stypendium edukacyjnemu⁴⁶.

Mieszkania dla młodych

Aby ułatwić młodym ludziom wejście w dorosłe życie wprowadzono tak zwane mieszkanie na start (Startboliger). Są to lokale przyznawane młodzieży w wieku od 18 do 24 lat. Ponadto do każdego nowego lokatora przypisany zostaje dorosły, który staje się kimś w rodzaju opiekuna socjalnego. Osoba ta pomaga w codziennych obowiązkach i przygotowuje młodego Duńczyka do nowego, bardziej odpowiedzialnego życia. Pomaga także w utrzymaniu zatrudnienia lub ukończeniu edukacji⁴⁷. Sektor mieszkalnictwa socjalnego ma obowiązek pomagania osobom uczącym się oraz tym, którzy mają szczególne potrzeby, między innymi uchodźcom i samotnym rodzicom. Całkowity zasób mieszkań dla młodych ludzi to około 76 ty. W całym kraju działają spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające lokum dla studentów, a niektóre gminy, gdzie ich liczba jest naprawdę wysoka, zapewniają nowoprzybyłym, którzy nie byli w stanie znaleźć mieszkania na własną rękę, zakwaterowanie tymczasowe. W tym celu wykorzystuje się hostele oraz akademiki (sovesal), a rezerwacja trwa trzy miesiące⁴⁸.

Doradztwo zawodowe i zatrudnienie młodocianych

W sierpniu 2019 roku została wdrożona reforma dotycząca poradnictwa oraz doradztwa zawodowego. Zgodnie z ustawą Act on Municipal Youth Measures, młodzieży do 25. roku życia zagwarantowano między innymi:

- pomoc w zrozumieniu kwalifikacji i wymagań systemu edukacji oraz rynku pracy;
- pomoc osobom, które bez wskazówek nie będą w stanie wybrać przyszłego zawodu oraz ukończyć edukacji;
- pomoc w wyborze ścieżki na podstawie indywidualnych umiejętności, kwalifikacji i kompetencji oraz dotychczas zdobytego wykształcenia, doświadczenia zawodowego i zapotrzebowania rynku pracy;

---

www.su.dk/english/grants-and-loans-amounts.

45 Oficjalna strona Duńskiego Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Edukacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.su.dk/english/state-educational-grant-and-loan-scheme-su/>.

46 Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/36-integration-young-people-labour-market-denmark>.

47 Oficjalna strona rządowa. Dostęp [16.01.2021 r.]:

<http://www.ulfborg-vemb-bolig.dk/>; <http://www.ulfborg-vemb-bolig.dk/startboliger.html>.

48 WWOficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/46-access-quality-services-denmark>.

- zmniejszenie liczby osób rezygnujących przedwcześnie z edukacji oraz zapewnienie ukończenia jej z jak największą korzyścią zarówno osobistą, jak i zawodową;
- pomoc w osiągnięciu samodzielności w wyszukiwaniu informacji i wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej⁴⁹.

Wbrew pozorom, wielu młodych Duńczyków jest lub była już zatrudniona. Pozwala to przygotować się do dorosłego życia, nauczyć się odpowiedzialności oraz samodzielności. Pracę osób niepełnoletnich reguluje Danish Working Environment Act oraz będące jej uszczegółowieniem rozporządzenie Duńskiej Inspekcji Pracy. Młodzież poniżej 15. roku życia lub młodzież podlegająca obowiązkowi szkolnemu może pracować maksymalnie dwie godziny w dni szkolne oraz 7 godzin w inne dni. Osoby, które ukończyły 15 lat, jednak nadal spełniające obowiązek szkolny, mogą pracować 8 godzin w dni, w których nie uczęszczają na zajęcia w szkole⁵⁰.

Wsparcie dla młodych rolników

Duńskie rolnictwo charakteryzuje się wysokim odsetkiem rolników starzejących się. Średnia wieku w 2017 roku wynosiła 57 lat. Prawdopodobnie jest to spowodowane wysokimi kosztami zakupu gospodarstwa, migracją ludzi ze wsi do dużych miast oraz coraz mniejszym zainteresowaniem uprawą roślin oraz hodowlą zwierząt⁵¹. Dania jest jednym z krajów korzystających ze wsparcia w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach tego projektu rolnicy poniżej 40. roku życia mogą korzystać z konkurencyjnych warunków dofinansowania. Gospodarstwa objęte wsparciem mogą mieć maksymalnie 90 ha, a beneficjenci muszą posiadać określone umiejętności lub spełniać wymogi szkoleniowe⁵². Wniosek o dofinansowanie może złożyć młody rolnik w pierwszych latach od założenia swojego pierwszego gospodarstwa, jednak nie później niż 5 lat od rozpoczęcia działalności. Wsparcie otrzymuje maksymalnie przez okres 5 lat, a kwota to około 1 100 DKK miesięcznie za hektar⁵³.

49 Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/34-career-guidance-and-counselling-denmark>

50 Oficjalna strona Duńskiego Urzędu Pracy. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://at.dk/en/regulations/working-environment-act/>

51 *Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in Denmark, Czerwiec 2020, European Commission and European Investment Bank.*

52 Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/young-farmers_en#supportfor-youngfarmers

53 *Vejledning om støtte til unge nyetablerede landbrugere, 2019, Miljø- og Fødevareministeriet Landbrugsstyrelsen, str. 4*

Podsumowanie:

- Dania jest bardzo świadomym krajem pod względem konieczności rozwoju polityki młodzieżowej, chociaż samo pojęcie młodzieży jest nieustrukturyzowane.
- Rząd w dużej mierze przykładą uwagę do edukacji, tworzenia miejsc stażowych oraz zatrudnienia. Młodzież traktowana jest indywidualnie. Ważny jest rozwój wrodzonych umiejętności oraz kwalifikacji potrzebnych do wykonywania w przyszłości wymarzonego zawodu.
- Dania umożliwia młodym rolnikom dofinansowanie na prowadzenie gospodarstw rolnych na okres 5 lat w wysokości około 1100 DKK miesięcznie.
- Dania dofinansowuje edukację od momentu ukończenia 18 lat, zarówno dla osób mieszkających z rodzicami, jak i tych, którzy zdążyli już się wyprowadzić. Kwota dofinansowania uzależniona jest od dochodów rodziców, roku rozpoczęcia nauki oraz wieku.
- Prawo przewiduje możliwość zatrudnienia osób młodych. W sprecyzowanych okolicznościach również młodzieży przed 15. rokiem życia. Kształtuje w ten sposób odpowiedzialność oraz samodzielność, które zaowocują w przyszłym dorosłym życiu.
- Młodzież między 18., a 24. rokiem życia ma możliwość otrzymania mieszkania socjalnego, a w gminach gdzie studentów jest bardzo dużo, gwarantuje się lokum w postaci pokoju w hostelu lub akademiku przez pierwsze trzy miesiące.
- Duński rząd rozwija wśród społeczeństwa świadomość problemów psychicznych młodzieży i prowadzi program mający na celu jego poprawę. Ministerstwo Zdrowia ma na celu zmniejszenie liczby osób ponownie hospitalizowanych, czy tych próbujących popełnić samobójstwo.

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in Denmark, Czerwiec 2020, European Commission and European Investment Bank.
- Vejledning om støtte til unge nyetablerede landbrugere, 2019, Miljø- og Fødevareministeriet Landbrugsstyrelsen, str. 4

Źródła internetowe:

- Oficjalna strona Rady ds. Narażonych Społecznie. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://www.udsatte.dk/indsatsomrader/unge/>.
- Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [14.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-denmark-0>.
- Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/75-mental-health-denmark>.
- Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/23-national-strategy-youth-volunteering-denmark-0>
- Oficjalna strona Duńskiego Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Edukacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.su.dk/english/grants-and-loans-amounts>.
- Oficjalna strona Duńskiego Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Edukacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.su.dk/english/state-educational-grant-and-loan-scheme-su/>.
- Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/36-integration-young-people-labour-market-denmark>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [16.01.2021 r.]: <http://www.ulfborg-vemb-bolig.dk/>; <http://www.ulfborg-vemb-bolig.dk/startboliger.html>.
- Oficjalna strona Unii Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/46-access-quality-services-denmark>.
- Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/34-career-guidance-and-counselling-denmark>
- Oficjalna strona Duńskiego Urzędu Pracy. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://at.dk/en/regulations/working-environment-act/>.
- Oficjalna strona Komisji Europejskiej. Dostęp [16.01.2021 r.]: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/young-farmers_en#supportforyoungfarmers

Republika Francuska

Republika Francuska

W Republice Francuskiej polityka młodzieżowa jest kształtowana przez różne ministerstwa, jednak ze szczególnym uwzględnieniem Ministerstwa Edukacji Narodowej, Młodzieży i Sportu. Obecnie na tę funkcję powołany jest Jean-Michel Blanquer⁵⁴. Po wyborach parlamentarnych, które odbyły się we Francji w 2017 roku, plany odnośnie polityki młodzieżowej zostały skupione na kilku płaszczyznach:⁵⁵

- uczestnictwie młodzieży w rozwoju osobistym, budowaniu niezależności
- wspieraniu polityki zatrudnienia i integracji zawodowej,
- zwalczaniu nierówności w drodze do niezależności,
- nadaniu priorytetu edukacji,
- poprawie warunków życia.

Francuski rząd, realizując zadania wobec konkretnych grup młodego pokolenia działa na płaszczyźnie etapu szkoły podstawowej, szkoły średniej oraz szkolnictwa wyższego, koncertując również uwagę na działalność pozaszkolną przedstawicieli młodego pokolenia Francji.

Do zmian podejmowanych podczas reformy edukacji zaliczyć należy: stopniowy podział klas pierwszych w szkołach położonych na obszarach miejskich o niekorzystnych warunkach gospodarowania oraz dostosowanie czasu szkolnego poprzez pozostawienie gminom (z nauczycielami, przedstawicielami rodziców, uczniów itp.) możliwości przejścia na „czterodniowy” tydzień szkolny. Ważnym elementem tej reformy jest również obniżenie obowiązku rozpoczynania edukacji. Przeprowadzana reforma zakłada, iż dzieci będą rozpoczynać edukację od 3 roku życia.

W sferze edukacji na szczeblu szkół średnich francuski rząd w sposób szczególny zajmuje się reformą liceów oraz egzaminu maturalnego. W 2018 roku zapoczątkowane zostały prace nad reformą, która ma zwiększyć prestiż oraz poziom egzaminów dojrzałości zdawanych w liceach ogólnokształcących oraz szkołach technicznych⁵⁶. Planowany termin wejścia w życie tej reformy to 2021 rok. Ponadto reforma w sposób szczególny dotyka również kwestii nauczania w liceach ogólnokształcących. Zakłada ona bowiem, zmianę kierunków tj. ekonomiczno-społecznego, humanistycznego oraz ścisłego na system kształtujący w oparciu o przedmioty bazowe (obowiązkowe) oraz konkretne trzy specjalizacje zostawione do wyboru samym uczniom⁵⁷. Specjalizacjami możliwymi do wyboru mają być: 1. sztuka, 2. matematyka 3. nauki przyrodnicze, 4. biologia, ekologia, 5. literatura, języki i kultury antyczne, 6. informatyka, 7. nauki humanistyczne, literatura i filozofia, 8. języki obce, literatura i kultura, 9. historia-geografia, nauki polityczne, 10. fizyka i chemia, 11. technologia, 12. ekonomia i nauki społeczne⁵⁸. Dodatkowo w szkołach ponadgimnazjalnych zostaną wprowadzone 2 tygodnie zajęć programowych poświęconych doradztwu zawodowemu.

Ponadto jedną z kwestii podejmowanych w reformie szkolnictwa wyższego we Francji jest przekształcenie całego pierwszego stopnia szkolnictwa wyższego, w tym: dostę-

54 Oficjalna strona rządu francuskiego. Dostęp [24.01.2021 r.]:

<https://www.gouvernement.fr/ministre/jean-michel-blanquer>.

55 Na podstawie dokumentu opublikowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Młodzieży „POLITIQUE EN FAVEUR DE LA JEUNESSE” 2020 s. 14.

56 Na podstawie dokumentu opublikowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Młodzieży „POLITIQUE EN FAVEUR DE LA JEUNESSE” 2020 s. 30

57 Przedstawienie francuskiej reformy szkół średnich w zakresie ścieżek specjalizacyjnych.

Dostęp [24.01.2021 r.]: <https://www.editions-hatier.fr/coin-pedago-reforme-lycee-nouveau-bac>.

58 Nowe ścieżki specjalizacyjne we francuskich liceach. Dostęp [24.01.2021 r.]:

<https://www.editions-hatier.fr/coin-pedago-reforme-lycee-nouveau-bac>.

pu do szkolnictwa wyższego, struktury pierwszego stopnia studiów, warunków życia i studiowania młodych ludzi. Cała wartość planu to 1 miliard euro, zmiany zakładają, że od 2018 roku zwiększy się ilość miejsc na kierunkach, gdzie popyt przewyższa ilość dostępnych miejsc (nauki sportowe, psychologia, prawo). Ponadto, zostaną zniesione składki na ubezpieczenie zdrowotne. Dodatkowo podjęte zostaną działania inwestycyjne, aby zwiększyć dostęp do zakresu usług medycznych dostępnych w akademickich kampusach. Istotną kwestią, która zapewne zostanie dostrzeżona przez samych studentów, jak również społeczeństwo francuskie, będzie wybudowanie 60 000 mieszkań dla studentów.

Przyszłość młodych osób to nie tylko kwestia zapewnienia im dostępu do edukacji, ale również sposobność wychowania ich na dobrych i mądrych obywateli. To, co nie jest zapisane w akademickich podręcznikach można nauczyć się poprzez dodatkową działalność społeczną. Realizacja działań prospołecznych polega we Francji m.in. na udoskonaleniu kompetencji wolontariuszy poprzez ich uczestnictwo w obozach, w miejscu innym niż ich zamieszkania. Podczas takich obozów są realizowane zajęcia np.: z kodeksu drogowego, udzielania pierwszej pomocy. Projekty takie są kierowane dla młodzieży w wieku od 16 do 30 lat działających np. w służbach obywatelskich, rezerwach operacyjnych Sił Zbrojnych i Żandarmerii Narodowej, ochotniczych strażyaków, Europejskiego Korpusu Solidarności itp. W 2018 roku zaangażowanych w życie obywatelskie było ponad 400 000 młodych Francuzów⁵⁹.

Poprzez zasadę autonomii młodego społeczeństwa, francuski rząd rozumie prawo do samostanowienia się w ramach rozwoju przez się młodych osób. Z tego też powodu realizuje działania dotyczące:

- walki z niestosowaniem praw socjalnych,
- rejonizacji polityk młodzieżowych,
- stworzenia uniwersalnego dochodu podstawowego, polegającego na połączeniu istniejących świadczeń socjalnych (RUA).

Pomoc dla młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji życiowej (osoby w wieku 16-25 lat, w przypadku niepełnosprawności 30 lat):

- wspieranie dostępu młodych ludzi do rynku pracy,
- wsparcie i reintegracja młodzieży, która przebywała w zakładzie karnym.

Uruchomienie odpowiednich narzędzi, mających na celu pomoc w odnalezieniu miejsca pracy dla młodych Francuzów, to jeden z priorytetów działań podejmowanych przez francuski resort ds. młodzieży. Według danych bezrobocie młodych osób w wieku od 15 do 24 roku życia utrzymuje się we Francji na wysokim poziomie tj. 20,6 % w porównaniu do 8,8 % ogółu ludności aktywnej zawodowo. Wysoka stopa bezrobocia dotyka przede wszystkim osoby bez wyższego wykształcenia, mające trudności socjalno-bytowe, jak również osób z niepełnosprawnościami. Aby zniwelować ten problem zostały podjęte działania mające na celu zwiększenie kompetencji oraz wykształcenie zawodowe⁶⁰. Działanie te mają dotknąć około 1 miliona młodych osób biernych zawodowo.

Warto podkreślić, iż podjęte reformy szkolnictwa wyższego we Francji są uzupełnieniem większego planu, czyli odpowiedniego przygotowania młodych osób do znale-

---

59 Na podstawie dokumentu opublikowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Młodzieży „POLITIQUE EN FAVEUR DE LA JEUNESSE” 2020

60 Tamże, s. 60.

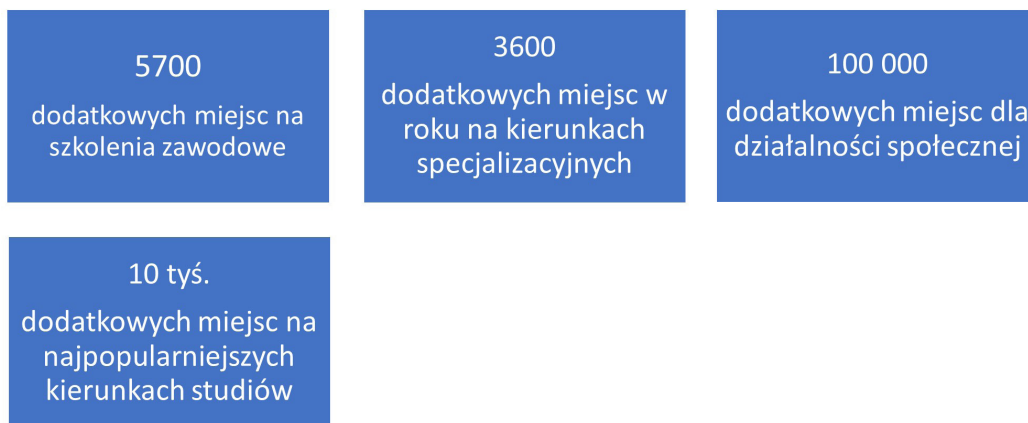

zienia własnej ścieżki rozwoju zawodowego. Pomocą w tym ma być m.in. wcześniej wspomniane poszerzenie planu zajęć o doradztwo zawodowe dla młodzieży.

Podsumowanie najważniejszych działań podjętych przez francuski rząd w stosunku do młodych ludzi w ostatnim okresie, zostało przedstawione 23 lipca 2020 roku w projekcie „#1jeune1solution”. Program ten ma stanowić odpowiedź na potrzeby 750 tys. młodych osób, które w 2020 roku weszły na rynek pracy, bądź przygotowują się do wejścia w swój zawodowy start. Na realizację programu przeznaczono 6,7 mld euro. Przedsiębiorcy zatrudniający młode osoby od sierpnia 2020 do stycznia 2021 roku mogą liczyć na rekompensatę poniesionych kosztów z tytułu zatrudnienia w wysokości 4000 euro. Ponadto podmioty zatrudniające uczniów do lat 18 otrzymują na ten cel dofinansowanie w wysokości 5000 euro. W przypadku zatrudnienia osoby powyżej 18 roku życia dofinansowanie zwiększa się do 8000 euro⁶¹.

Zważywszy na to, iż istotnym elementem w podejmowanych reformach było ukształtowanie pozytywnego wizerunku młodych osób udzielających się w pracy na rzecz społeczeństwa został w ramach programu #1jeune1solution stworzony fundusz z l'Agence Nationale du Sport (ANS). Agence nationale du Sport (Narodowa Agencja Sportu) to francuska agencja, która skupia przedstawicieli państwa, ruchów sportowych, władz lokalnych i podmiotów gospodarczych i społecznych (federacje, kluby i firmy prywatne)⁶².

W ramach funduszu podejmowane są działania mające na celu poprawne inwestowanie w swoją przyszłość „Plan d'Investissement dans les Compétences” (PIC). W działaniu PIC zaplanowano 100 tys. szkoleń podnoszących kwalifikacje bądź oferujących możliwość ich zdobycia dla osób, które nie posiadają studiów wyższych. Uczestnicy takich kursów mogą podnosić lub zdobywać umiejętności np. z zakresu opieki zdrowotnej, aby zajmować stanowiska asystentów pielęgniarstwa.

Wykres 1: Najważniejsze działania „#1jeune1solution”.⁶³

61 Informacje dostępne na oficjalnej stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, Młodzieży i Sportu we Francji. Dostęp [23.01.2021r.]: <https://travail-emploi.gouv.fr/le-ministere-en-action/relance-activite/plan-1jeune-1solution/>.

62 Oficjalna strona serwisu Narodowej Agencji Sportu. Dostęp [23.01.2020r.]: <https://www.agencedusport.fr/>

63 Na podstawie informacji opublikowanych na rządowej stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej, Młodzieży i Sportu. Dostęp [24.01.2021 r.]: <https://www.education.gouv.fr/plan-jeunes-1jeune1solution-305317>.

Podsumowanie

- Działania, które są podejmowane przez francuskich ustawodawców przede wszystkim koncentrują się na wyrównaniu szans społecznych dla młodych osób. Ponadto chęć poprawy jakości życia francuskiego społeczeństwa znajduje odzwierciedlenie w ogromnych nakładach mających zwiększyć poziom wykształcenia młodych osób.
- Zasoby finansowane, kierowane w stronę młodych przedstawicieli francuskiej społeczności, mają pozwolić na to, aby nie tylko osoby, które chcą kształcić się na studiach wyższych podwyższyły swoje standardy życia, ale również te, które np. zrezygnowały z procesu edukacji w wieku od 16 do 18 lat.
- Warte zauważenia są zabiegi mające na celu zwiększenie świadomości obywatelskiej. Utożsamianie się z własnym narodem, jego kulturą, jak również tradycjami, to podstawa do stanowienia wspólnoty. Udział młodych w przestrzeni działalności społecznej jest niezwykle ważny. Działając w organizacjach pozarządowych, będąc wolontariuszem lub członkiem fundacji oraz stowarzyszeń, młode osoby mogą zyskać dodatkowe umiejętności, które stanowiąc będą uzupełnienie ich kwalifikacji zdobytych w akademickich murach.
- Kierunek przyjęty przez Francję wydaje się być zadowalający w sferze szkolnictwa wyższego. Odmienne stanowisko należałoby przyjąć w kontekście ustanawiania wczesnego obowiązku szkolnego w zakresie najnowszej reformy edukacji przewidującej obniżenie wieku obowiązku szkolnego do 3 lat).

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- Minister Edukacji Narodowej i Młodzieży we Francji „POLITIQUE EN FAVEUR DE LA JEUNESSE” 2020

Źródła internetowe:

- Oficjalna strona internetowa Ministerstwa Pracy, Zatrudnienia i Integracji we Francji. Dostęp: [24.01.2021r.] <https://travail-emploi.gouv.fr/>.
- Oficjalna strona serwisu Narodowej Agencji Sportu. Dostęp [23.01.2020r.]: <https://www.agencedusport.fr/>.

Królestwo Hiszpanii

Królestwo Hiszpanii

W Królestwie Hiszpanii na poziomie centralnym nie występuje żadne ministerstwo, którego zadaniem byłaby realizacja i odpowiedzialność za politykę młodzieżową. Ustawodawstwo odnośnie kształtowania polityki młodzieżowej leży po stronie każdego z ministerstw osobno, opiera się na pracy projektowej odpowiadającej na obecne wyzwania młodzieży. Hiszpania do tej pory nie opracowała żadnego dokumentu o charakterze strategicznym dla młodzieży. Osoby pomiędzy 15 a 29 rokiem życia stanowią 15%⁶⁴ społeczeństwa całego kraju. Aktualnie największymi bolączkami hiszpańskiej młodzieży jest bezrobocie, związana z nim bieda oraz problemy z usamodzielnieniem i wyprowadzką z domu rodzinnego. Bezrobocie wśród młodzieży jest drugie co do wielkości w Unii Europejskiej po Grecji i trzy razy większe niż średnia unijna, aż 44%⁶⁵ bezrobotnych w Hiszpanii nie przekroczyło 25 roku życia. Jeszcze gorzej prezentuje się wskaźnik uniezależnienia, bowiem aż 60,5%⁶⁶ osób między 25 a 29 rokiem życia dalej nie opuściła domu rodzinnego, dwukrotnie względem punktów procentowych wskaźnik zmniejsza się w grupie 30 – 34, wynosi 29,2%⁶⁷. Powodem takich wyników są koszty zakupu bądź wynajmu mieszkań w Hiszpanii. Młody Hiszpan musi wydać 62,4%⁶⁸ swojego rocznego wynagrodzenia na spłatę kredytu hipotecznego. W przypadku wynajmu jest jeszcze gorzej, koszty potrafią sięgać 94%⁶⁹.

Edukacja w Hiszpanii

Poziom nauczania w Hiszpanii jest w stałym trendzie wzrostu. Ostatnie badanie OECD⁷⁰ dotyczące standardów edukacji 15-latków w Hiszpanii w zakresie matematyki, czytania i pisania klasyfikują Hiszpanię powyżej średniej na 30 z 70 miejsc. Hiszpania jest niekwestionowanym liderem pod względem poczucia przynależności uczniów w szkole, zajmuje 1 miejsce. Ogólną odpowiedzialność za nauczanie w Hiszpanii ponosi Ministerstwo Edukacji i kształcenia zawodowego (Ministerio de Educación y Formación Profesional), dużą rolę w kształtowaniu systemu edukacji ma też każdy z 17 autonomicznych regionów. Model edukacji w Hiszpanii prezentuje się następująco:

- Escuela Primaria (szkoła podstawowa), 6 – 12 lat, edukacja obowiązkowa,
- Educación Secundaria Obligatoria (szkoła średnia), 12 – 16 lat, edukacja obowiązkowa,
- Bachillerato (szkoła średnia II stopnia), 16 – 18 lat, edukacja nieobowiązkowa,

64 *Populationof* strona zajmująca się agregowaniem danych demograficznych z całego świata. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.populationof.net/pl/spain/>.

65 *Forsal*, portal branżowy zajmujący się ekonomią. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://forsal.pl/praca/bezrobocie/artykuly/7845356,hiszpania-stracone-pokolenie-bezrobocie-wsrod-mlodych-w-hiszpanii-jest-trzy-razy-wyzsze-niz-srednia-ue.html>.

66 *Hiszpański dziennik La Vanguardia*. Dostęp [15.01.2021 r.]: https://www.lavanguardia.com/vida/20191217/472293285568/emancipacion-juvenil-vivienda-alquiler.html?fbclid=IwAR1iHUmSzOd-BzKaO_fa4IAU1jTa598k-LGVjBfLkj9FTPw7ILb7NboAciU0.

67 *Hiszpański dziennik La Vanguardia*. Dostęp [15.01.2021 r.]: https://www.lavanguardia.com/vida/20191217/472293285568/emancipacion-juvenil-vivienda-alquiler.html?fbclid=IwAR1iHUmSzOd-BzKaO_fa4IAU1jTa598k-LGVjBfLkj9FTPw7ILb7NboAciU0.

68 *Hiszpański dziennik La Vanguardia*. Dostęp [15.01.2021 r.]: https://www.lavanguardia.com/vida/20191217/472293285568/emancipacion-juvenil-vivienda-alquiler.html?fbclid=IwAR1iHUmSzOd-BzKaO_fa4IAU1jTa598k-LGVjBfLkj9FTPw7ILb7NboAciU0.

69 *Hiszpański dziennik La Vanguardia*. Dostęp [15.01.2021 r.]: https://www.lavanguardia.com/vida/20191217/472293285568/emancipacion-juvenil-vivienda-alquiler.html?fbclid=IwAR1iHUmSzOd-BzKaO_fa4IAU1jTa598k-LGVjBfLkj9FTPw7ILb7NboAciU0.

70 *Raport OECD „PISA 2015”, 2015*

Po ukończeniu Bachillerato można podjąć studia w Hiszpanii, studia są nieobowiązkowe i podzielone na dwa stopnie:

- Estudios de primer ciclo (szkoła wyższa I stopnia), 3 – 4 lata,
- Estudios de segundo ciclo (szkoła wyższa II stopnia) rok – 2 lata,
- Estudios de 3r ciclo (studia doktoranckie), brak określenia czasowego.

Za realizację studiów odpowiada Ministerstwo Nauki i Innowacji (Ministerio de Ciencia, Innovacion y Universidades). Rekrutacja na studia zakłada przeprowadzenie egzaminów wstępnych - na ich podstawie przyjmowani są studenci. Każdy student musi co roku uiścić wpisowe, cena waha się między 700 – 1500 euro w przypadku studiów I stopnia, a 800 – 3000 euro, w przypadku studiów II stopnia. Płaci się również za każdy zdobyty punkt ETCS, stawki są różne między 12 – 32 euro, ich wysokość można sprawdzić na stronie Ministerstwa Nauki i Innowacji⁷¹.

Poziom Hiszpańskich uczelni jest dobry na tle innych krajów Unii Europejskiej. W pierwszej dwusetce rankingu szanghajskiego⁷² znajdziemy m.in. Uniwersytet w Barcelonie, między 201 a 300 miejscem plasują się: Uniwersytet w Madrycie, Autonomiczny Uniwersytet w Barcelonie, Uniwersytet w Granadzie, Uniwersytet w Walencji. Dla porównania najlepsza Polska uczelnia, czyli Uniwersytet Warszawski plasuje się dopiero między 301 a 400 miejscem, następny w kolejności Uniwersytet Jagielloński między 401 a 500 miejscem, a kolejna w tym zestawieniu Akademia Górniczo Hutnicza dopiero między 701 a 800 miejscem.

Rząd Hiszpanii stara się wspierać osoby kształcące się za pomocą różnych stypendiów⁷³, rozróżniane są stypendia naukowe, artystyczne, językowe, uniwersyteckie i socjalne. Aplikować na stypendia można za pomocą stron rządowych np. strony Ministerstwa Edukacji i Kształcenia Zawodowego. Jednym z ciekawszych jest program na który można aplikować w 4 klasie obowiązkowej szkoły średniej, chodzi o Kampus Pogłębienia Naukowego⁷⁴. Kampus wspiera uczniów w rozwoju naukowym, wypełniając aplikację na Kampus trzeba podać dotychczasową średnią ocen i wyróżnienia.

---

71 Oficjalna strona Ministerstwa Nauki i Innowacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.ciencia.gob.es/portal/site/MICINN/menuitem.edc7f2029a2be27d701072100143>.

72 Szanghajski ranking uczelni wyższych Dostęp [16.01.2021 r.]: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html>.

73 Informacje o stypendiach w Hiszpanii na portalu edukacyjnym educaweb. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.educaweb.com/contenidos/educativos/becas-ayudas-premios/becas-ministerio-educacion-formacion-profesional/becas-ayudas-estudiantes/>.

74 Informacje o Kampusie Pogłębienia Naukowego na portalu edukacyjnym educaweb Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.educaweb.com/contenidos/educativos/becas-ayudas-premios/becas-ministerio-educacion-formacion-profesional/becas-ayudas-estudiantes/>.

Polityka zatrudnienia i wspierania przedsiębiorczości

Rząd Hiszpanii zdaje sobie sprawę z problemów, z jakimi zmaga się młodzież w tym kraju, dlatego już w 2018 roku przyjął dokument o nazwie Plan de choque pr e empleo joven 2019-2021⁷⁵, co w tłumaczeniu oznacza plan zatrudnienia młodzieży na lata 2019-2021.

Budżet, jaki rząd przeznacza na ten program to 2 miliardy euro. Plan zakłada podniesienie kwalifikacji młodych bezrobotnych, wyposażając ich w umiejętności bardziej przydatne na rynku.

Został podzielony na 8 obszarów:

1. Stworzenie ram jakości i godności zatrudnienia,
2. budowanie procesu zatrudnienia i kwalifikacji zawodowych,
3. podnoszenie kwalifikacji i umiejętności, budowanie profesjonalistów,
4. nowy model ekonomiczny budowanie na równowadze społecznej i produktywności oraz wartości dodanej,
5. opieka zindywidualizowanej publicznej służby zatrudnienia,
6. brak segregacji na rynku pracy ze względu na płeć,
7. zwalczanie efektu bezsilności u młodych, którzy długo szukają pracy, a dalej jej nie mogą znaleźć,
8. zwracanie uwagi na grupy szczególnie wrażliwe.

Dodatkowo w całym projekcie znajdą się różne programy takie jak:

- Doradcy zawodowi,
- tworzenie kluczowych kompetencji cyfrowych i językowych, aby sprostać obecnemu rynkowi pracy,
- sterowanie karierą,
- zobowiązanie do wzięcia udziału w procesie rekrutacyjnym,
- promowanie startupów i projektów ICT,
- stypendia i szanse na powrót do szkół, aby zdobyć wykształcenie.

Rząd dzięki temu programowi chce osiągnąć efekt w postaci:

- Zmniejszenia stopy bezrobocia wśród młodzieży do 23,5%. Czyli prawie o 10 punktów procentowych,
- zwiększyć wskaźnik aktywności do 73,5%,
- zmniejszyć różnicę w płacach między płciami o 20%,
- zwiększyć liczbę zatrudnionych na czas nieokreślony o 15%.

Kolejnym programem jest *Garantia Juvenil*⁷⁶ – czyli Gwarancja Zatrudnienia. Ma on odpowiedzieć na potrzeby młodych między 16 a 30 rokiem życia, którzy skończą edukację bądź stracą pracę, aby po rejestracji w programie otrzymali oferty:

- Szkoleń doksztalających,
- ofert pracy,
- praktyk i stażów

---

⁷⁵ Informacje o Planie zatrudnienia młodzieży na lata 2019-2021 dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/Personas/encontrar-trabajo/plan-de-choque-empleo-joven-2019-2021>.

⁷⁶ Informacje o programie Gwarancja Zatrudnienia dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/Personas/encontrar-trabajo/Garantia-Juvenil>.

Rząd Hiszpanii stara się wspierać przedsiębiorczość wśród młodych, dlatego osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą posiada zredukowaną stawkę składki na ubezpieczenia społeczne⁷⁷. Przez pierwsze 12 miesięcy jest to redukcja aż o 80%, kolejne 6 miesięcy to redukcja o 50%, następnie przez 6 miesięcy redukcja o 30%. Te warunki mogą ulegać zmianie w różnych przypadkach, np. osoba prowadząca działalność w gminie do 5000 mieszkańców może skorzystać z ulgi 80% przez okres 24 miesięcy.

Program mieszkaniowy

Królestwo Hiszpanii wdraża też program⁷⁸ pomocy młodzieży odnośnie rynku mieszkań. Beneficjentami mają być mieszkańcy Hiszpanii do 35 roku życia, którzy chcą kupić mieszkanie bądź wynająć.

W przypadku wynajmu pomoc wygląda następująco:

- 50% miesięcznego czynszu, jeżeli koszt wynajmu wynosi 600 euro,
- 30% jeżeli koszt wynajmu wynosi między 600 a 900 euro.

W przypadku zakupu:

- Do 10800 euro, wartości nieruchomości nie może przekraczać 100 000 Euro.

Co więcej, aby uzyskać dotację, kluczowa jest wielkość dochodów naszego gospodarstwa domowego oraz to czy rodzina jest wielodzietna i czy żyją w niej osoby niepełnosprawne. Wskaźniki obliczane są według hiszpańskiego modelu IPREM.

Osoby, które nie ukończyły 35 roku życia i kupiły swoje pierwsze mieszkanie mogą się dodatkowo upominać o ulgę w podatku dochodowym, jeśli zakupiona nieruchomość jest stałym miejscem zamieszkania dochody kupującego nie przekraczają 26 620 euro, a wartość nieruchomości 150 000 euro. Wysokość ulgi wynosi średnio między 3 a 5%⁷⁹.

Dodatkowo wspierane jest przeniesienie nieruchomości, osoba do 35 roku życia zapłaci zredukowaną stawkę 3% zamiast 7%⁸⁰.

Polityka prorodzinna

Hiszpania jest drugim krajem w Unii Europejskiej z z najniższym wskaźnikiem dzietności, wynosi on 1,31 na kobietę, niższy jest jedynie na Malcie 1,26⁸¹. Hiszpanki należą również do drugich w kolejności najstarszych matek w Unii Europejskiej, Hiszpanka rodzi pierwsze

---

77 Informacje o zwolnieniach ze składek dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/autonomos/incentivos-ayudas-emprendedores-autonomos/reducciones-bonificaciones-seguridad-social.html>.

78 Informacje o programie dostępne na stronie rządowej Dostęp [22.01.2021 r.]: <https://www.mitma.gob.es/arquitectura-vivienda-y-suelo/programas-de-ayudas-a-la-vivienda/programa-de-apoyo-a-la-implantacion-del-informe-de-evaluacion-de-los-edificios>.

79 Informacje o programie dostępne na stronie rządowej Dostęp [22.01.2021 r.]: <https://www.mitma.gob.es/arquitectura-vivienda-y-suelo/objetivos>,

80 Informacje o programie dostępne na stronie rządowej Dostęp [22.01.2021 r.]: <https://www.mitma.gob.es/arquitectura-vivienda-y-suelo/objetivos>.

81 Artykuł na stronie bankinter. Dostęp [22.01.2020 r.]: <https://www.bankinter.com/blog/mercados/ayudas-hijos-espasa>.

dziecko średnio w wieku 30,9 lat, starsze są jedynie Włoszki, które pierwsze dziecko przeciętnie rodzą w wieku 31,1 lat⁸². Hiszpania to też kraj, w którym najwięcej młodych matek ma powyżej 40 roku życia, jest to 7,4%⁸³. Te dane powodują, że rząd Hiszpanii musi coraz śmielej zajmować się polityką prorodzinną starając się odpowiedzieć na to wyzwanie.

Od 1 stycznia 2021 roku wyrównano opiekę nad niemowlęciem dla obojga rodziców, którzy będą mogli korzystać z 16 tygodni świadczenia⁸⁴. Odpowiednio:

- Pierwsze 6 tygodni nieprzerwanie po porodzie, lub w przypadku matki może ona zacząć wykorzystywać ten czas w okresie 4 tygodni przed przewidywaną datą porodu
- Kolejne 10 tygodni będzie można wykorzystać w okresach tygodniowych z przerwami w przeciągu 12 miesięcy od urodzenia dziecka.

Okres może zostać przedłużony o 1 tydzień na każdego z rodziców, w przypadku porodu mnogiego bądź niepełnosprawności dziecka. Możliwe jest również przedłużenie związane z porodem wcześniaka i hospitalizacji dziecka.

W przypadku porodu mnogiego, adopcji można dostać jednorazowe świadczenie o maksymalnej wartości 1000 euro⁸⁵, wartość dotacji jest zależna od dochodu. O taką dotację mogą starać się ponadto samotne matki, osoby niepełnosprawne bądź rodziny wielodzietne.

Ponadto zastrzykiem ma być wprowadzenie dochodu gwarantowanego. Jest on wypłacany co miesiąc.

Gwarantowany dochód w 2021 roku	
Gospodarstwo domowe	Wysokość roczna dochodu w euro
Jeden dorosły	€ 5 639,20
Dorosły i nieletni	€ 8 571,58
Jedna osoba dorosła i dwoje nieletnich	€ 10 263,34
Jedna osoba dorosła i co najmniej trzech nieletnich	€ 11 955,10
Dwie osoby dorosłe i nieletni	€ 9 022,72
Dwie osoby dorosłe i dwoje nieletnich	€ 10 714,48
Dwie osoby dorosłe i co najmniej troje nieletnich	€ 12 406,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.bankinter.com/blog/mercados/ayudas-hijos-espana>⁸⁶

82 Tamże

83 Tamże

84 Tamże

85 Tamże

86 Tamże.

Ponadto rząd Hiszpanii wspiera rodziny, które są zmuszone do zatrudnienia opiekuna, aby realizować się zawodowo. Istnieje 45%⁸⁷ zniżki na składki społeczne dla rodzin wie-
lodzietnych lub niepełnych.

W Hiszpanii istnieje również coś takiego jak urlop na karmienie piersią⁸⁸. Jest to skró-
cenie czasu pracy dla matek karmiących piersią. Można z niego skorzystać w ciągu 9
miesięcy od urodzenia dziecka. Istnieją 3 możliwości rozłożenia tego.

- Pół godziny bezpłatne i pół godziny płatne, można z niego skorzystać na
początku lub na końcu dnia pracy,
- jedna godzina płatna i jedna godzina bezpłatna w ciągu dnia pracy,
- wszystkie godziny wolne od pracy sumowanie w kilka dni wolnych i płatnych.

Pracujące matki mogą skorzystać także z odpisu podatkowego w wysokości 1200 euro
rocznie do ukończenia przez dziecko 3 roku życia⁸⁹.

Matki przebywające na bezrobociu po skończeniu zasiłku dla bezrobotnych mogą
otrzymać dotację, wielkość dotacji jest zależna od sytuacji majątkowej. Mogą rów-
nież starać się o opłacenie składek społecznych jeśli nie mają na to wystarczających
funduszy⁹⁰.

---

87 Tamże.

88 Tamże.

89 Tamże.

90 Tamże.

Podsumowanie

- Hiszpania to kraj, w którym młodzi ludzie mają bardzo dużo problemów wynikających z sytuacji ekonomicznej w tym kraju,
- rząd stara się odpowiadać na te wyzwania w sposób doraźnych projektów, bez obierania spójnej długofalowej strategii,
- Hiszpanie mimo posiadania dobrych w skali europejskiej uniwersytetów nie radzą sobie zadowalająco na rynku pracy,
- to powoduje, że wskaźnik emancypacji z domu rodzinnego jest bardzo niski, bo młodych Hiszpanów zwyczajnie nie stać na wyprowadzkę,
- ma to swoje konsekwencje w dietności. Hiszpanki rzadko kiedy decydują się na dzieci, a gdy już to robią, to najczęściej po ukończeniu 30 roku życia,
- rząd stara się odpowiadać na te wyzwania stosując zachętę do zatrudnienia i pomagania w zdobyciu doświadczenia zawodowego przez młodzież, stwarza też dla nich ulgi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej licząc na efekty z tym związane,
- ponadto wprowadzono też program mieszkaniowy, mający ułatwić wynajem bądź zakup lokum dzięki czemu jest szansa na zachęcenie do powiększania rodziny,
- na pewno warto będzie przyglądać się eksperymentowi związanemu z wprowadzeniem dochodu gwarantowanego, czy okaże się on odpowiedzią na bolączki ekonomiczne młodzieży, a może wręcz przeciwnie - wpędzi kraj w jeszcze większe kłopoty gospodarcze, rezultat poznamy już wkrótce.

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- Raport OECD „PISA 2015”, 2015.

Źródła internetowe:

- Populationof strona zajmująca się agregowaniem danych demograficznych z całego świata. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.populationof.net/pl/spain/>.
- Forsal, portal branżowy zajmujący się ekonomią. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://forsal.pl/praca/bezrobocie/artykuly/7845356,hispania-stracone-pokolenie-bezrobocie-wsrod-mlodych-w-hispanii-jest-trzy-razy-wyzsze-niz-srednia-ue.html>.
- Oficjalna strona Ministerstwa Nauki i Innowacji. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.ciencia.gob.es/portal/site/MICINN/menuitem.edc7f2029a2be27d701072100143>.
- Szanghajski ranking uczelni wyższych. Dostęp [16.01.2021 r.]: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html>.
- Informacje o stypendiach w Hiszpanii na portalu edukacyjnym educaweb. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://www.educaweb.com/contenidos/educativos/becas-ayudas-premios/becas-ministerio-educacion-formacion-profesional/becas-ayudas-estudiantes/>.
- Informacje o Planie zatrudnienia młodzieży na lata 2019-2021 dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/Personas/encontrar-trabajo/plan-de-choque-empleo-joven-2019-2021>.
- Informacje o programie „Gwarancja zatrudnienia” dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/Personas/encontrar-trabajo/Garantia-Juvenil>.
- Informacje o zwolnieniach ze składek dostępne na stronie rządowej. Dostęp [17.01.2021 r.]: <https://www.sepe.es/HomeSepe/autonomos/incentivos-ayudas-emprendedores-autonomos/reducciones-bonificaciones-seguridad-social.html>.
- Informacje o programie dostępne na stronie rządowej. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://www.mitma.gob.es/arquitectura-vivienda-y-suelo/programas-de-ayudas-a-la-vivienda/programa-de-apoyo-a-la-implantacion-del-informe-de-evaluacion-de-los-edificios>.
- Artykuł na stronie bankinter. Dostęp [16.01.2021 r.]: <https://www.bankinter.com/blog/mercados/ayudas-hijos-espana>.

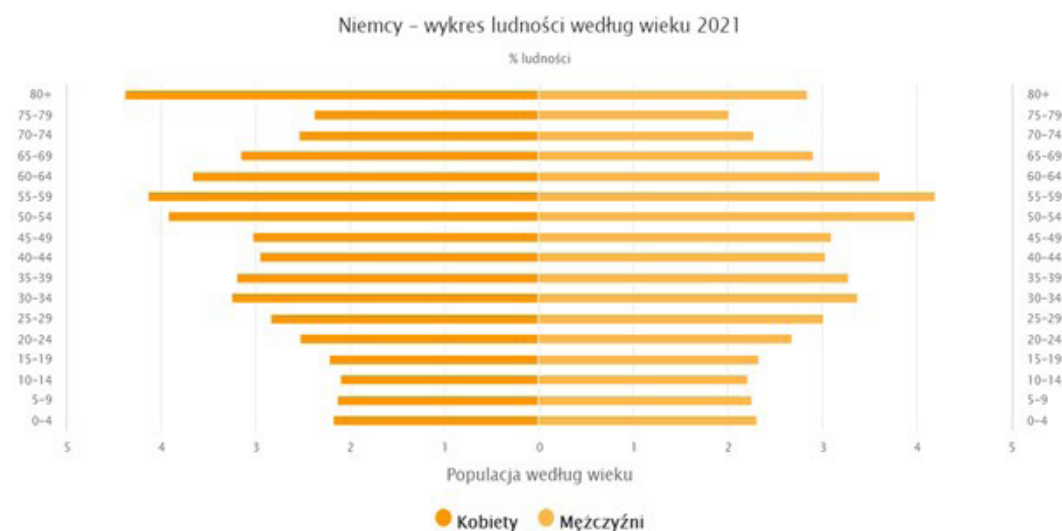

Republika Federalna Niemiec

Sytuacja demograficzna w Niemczech

Niemcy to obecnie największy pod względem ludności kraj w Unii Europejskiej, liczący obecnie ponad 82 miliony osób. Średnia wieku w Niemczech to 45 lat, jest to zatem społeczeństwo w średnim wieku. Widoczna jest jednakże tendencja do starzenia się społeczeństwa, co widać po poniższym wykresie.

Wykres 1.

Źródło: <https://www.populationof.net/pl/germany/>. [Dostęp: 23.01.2021 r.]

Wykres 2. Ludność według grup wiekowych w latach 2019-2020

Grupa wiekowa, lata	Liczba ludności, w milionach	Stosunek do całkowitej liczby ludności, w %
do 6 lat	4.7	5.7 %
od 6 do 15 lat	6.7	8.0 %
od 15 do 25 lat	8.5	10.3 %
od 25 do 45 lat	20.8	25.0 %
od 45 do 65 lat	24.4	29.3 %
od 65 do 85 lat	15.7	18.9 %
85 lat i więcej	2.4	2.9 %
Razem:	83.2	100.0 %

Źródło: <https://ru-geld.de/pl/statistik/population-of-germany.html#population-by-age-groups>. [Dostęp: 23.01.2021 r.]

Powyższy wykres ukazuje, iż osoby młode (do 25 r.ż.) stanowią grupę około 19,9 mln obywateli, co przekłada się na 24% całego społeczeństwa niemieckiego. Jest to znaczna grupa, która wchodząc aktywnie w dorosłe życie, będzie przejmowała od starszych

pokoleń instytucje i funkcje w państwie niemieckim. Uwzględnienie w bieżącej polityce głosu młodych jest zatem bardzo istotne. Ponadto państwo niemieckie przykładą dużą wagę do wspierania rodzin i pobudzania dzietności, co według założeń powinno zachęcać młodych ludzi do zostawiania w kraju i zakładania w nim rodzin, ale i wspierać aktywnie młodych w okresie kształcenia.

Wśród programów prorodzinnych wyróżnia się m.in.:

Kindergeld⁹¹

Jedną z najpopularniejszych form wsparcia rodzin i wychowania dzieci w Niemczech są tzw. Kindergeld. Jest to forma zasiłku na dziecko, wypłacanego niezależnie od dochodów rodziców i ustalanego w zależności od liczby dzieci. Ostatnia waloryzacja tego wsparcia została wprowadzona 1 lipca 2019 roku, przez co obecnie wynosi:

- dla pierwszego i drugiego dziecka - 204 euro miesięcznie;
- dla trzeciego dziecka - 210 euro miesięcznie;
- za czwarte i każde następne dziecko - 235 euro miesięcznie.

Zasiłek taki otrzymują rodzice. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zasiłek przyznawany jest:

- dla wszystkich dzieci w wieku do 18 lat;
- dla dzieci uczących się do 25 roku życia;
- dla bezrobotnych dzieci do 21 roku życia.

Zasiłek na dziecko wypłacany jest osobie, pod której opieką znajduje się dziecko. Jeśli dziecko mieszka z obojgiem rodziców, mogą oni zdecydować, który z nich ma otrzymać zasiłek rodzinny.

Rodzice, którzy mieszkają za granicą i nie podlegają nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Niemczech na podstawie ustawy o podatku dochodowym, mogą pod pewnymi warunkami otrzymać zasiłek rodzinny na podstawie federalnej ustawy o zasiłkach na dzieci (BKGG).

Ponadto dzieci otrzymujące zasiłek rodzinny, muszą mieć miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Niemczech lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej (wyjątek: dzieci pracowników rozwojowych i misjonarzy).

Sieroty lub dzieci, które nie znają miejsca zamieszkania swoich rodziców, mogą ubiegać się o zasiłek rodzinny na podstawie BKGG we własnym imieniu.

Kindergeld to jedna z najprostszych form wspierania rodzin w Niemczech w okresie nauki dzieci.

---

91 Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.], <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/kindergeld/kindergeld/73892>.

Świadczenia dla dzieci⁹²

W Niemczech obowiązują wysokie podatki dochodowe, stopniowane według wielu poziomów i sytuacji życiowo-zawodowych. Jedną z popularniejszych ulg na dziecko jest zwolnienie z podatku do minimalnego poziomu utrzymania dziecka. Co istotne, dla niektórych rodziców, w zależności od ich dochodów, kwoty wolne od podatku dla dzieci są warte więcej niż zasiłek na dziecko.

Rodzice otrzymują albo zasiłek rodzinny, albo ulgę podatkową na dzieci. Urząd skarbowy sprawdza podczas corocznego rozliczenia podatku dochodowego, czy kwoty wolne od podatku na dzieci lub wypłacany zasiłek na dziecko są korzystniejsze dla rodziców. Kontrola ta jest przeprowadzana automatycznie i nie ma potrzeby ubiegania się o nią. Ulga podatkowa na dziecko w 2020 roku wyniosła 5172 euro.

Ponadto w niemieckim systemie podatkowym istnieje również kwota wolna od podatku w wysokości 2640 euro na potrzeby opieki i kształcenia lub szkolenia dzieci. Obie ulgi są sumowane w naliczaniu podatku dochodowego.

Jeżeli rodzice są w związku małżeńskim oraz są opodatkowani wspólnie, dodatki na dzieci również są uwzględniane wspólnie i w 2020 roku wyniosły 7812 euro.

Ulgę podatkową przyznawane są dla dzieci do 18 roku życia, jednak pod uwagę brane są również te, które nie ukończyły jeszcze 21 roku życia, nie są zatrudnione, a są zarejestrowane jako poszukujące pracy w Niemczech.

Starsi, do 25 roku życia, są brani pod uwagę, jeśli:

- są szkoleni do wykonywania zawodu (szkolenia, studia),
- znajdują się w okresie przejściowym nie dłuższym niż 4 miesiące pomiędzy dwoma okresami kształcenia,
- nie mogą rozpocząć lub kontynuować kształcenia zawodowego z powodu braku miejsc szkoleniowych,
- chcą przeprowadzić dobrowolny rok społeczny, dobrowolny rok ekologiczny, wolontariat federalny lub międzynarodowy wolontariat młodzieżowy.
- dzieci, które nie są w stanie utrzymać się z powodu niepełnosprawności fizycznej, umysłowej lub psychicznej. Warunkiem wstępnym jest, aby niepełnosprawność wystąpiła przed ukończeniem przez dziecko 25 roku życia.

Poza powyższymi elementami polityki prorodzinnej skierowanej głównie do rodziców w celu wspierania dzieci, w Niemczech istnieje bardzo szeroki zakres stypendiów i programów wspierających młodych aktywnych działaczy i naukowców.

Stypendia⁹³

W 2011 roku został powołany program „niemieckie stypendium”, wspierający studentów, których ścieżka kariery obiecuje wybitne osiągnięcia w nauce i zawodzie. Konstrukcja tego stypendium opiera się na kooperacji sektora publicznego z prywatnym.

92 Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.]. <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/freibetraege-fuer-kinder/freibetraege-fuer-kinder/73890>.

93 Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.]. <https://www.deutschlandstipendium.de/de/wie-es-funktioniert-1726.html>.

Beneficjenci otrzymują 300 euro miesięcznie - połowę od rządu federalnego, a drugą połowę od prywatnych darczyńców. Ten związek zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i finansowania państwowego sprawia, że niemieckie stypendium jest wyjątkową konstrukcją i jest przykładem współpracy rządu z obywatelami.

Osiągnięcia, za które przyznawane jest stypendium zostały celowo szeroko określone - dobre stopnie i osiągnięcia akademickie są tak samo ważne, jak gotowość do przyjęcia na siebie odpowiedzialności lub skutecznego pokonywania przeszkód we własnym życiu i ścieżce edukacyjnej. Zapis ten jest bardzo nieostry, a jego głównym formalnym celem jest pokazanie, że stypendystami zostają również osoby mające problemy w nauce. Beneficjenci otrzymują stypendium niezależne od dochodów w wysokości 300 euro miesięcznie przez co najmniej dwa semestry i maksymalnie do końca standardowego okresu studiów. Pozwala im to z powodzeniem skoncentrować się na edukacji uniwersyteckiej.

Niezależnie od tego, czy część społeczna pochodzi od przedsiębiorstwa, fundacji czy wspierających program stypendialny innych absolwentów, dzięki zaledwie 150 euro miesięcznie, prywatni sponsorzy mogą wnieść istotny wkład w szkolenie kadry kierowniczej najwyższego szczebla w biznesie, nauce, kulturze i wszystkich innych dziedzinach, do których kwalifikuje się dyplom uniwersytecki. Jednocześnie ich zaangażowanie we współpracy z uniwersytetami wzmacnia sieć regionalną i ich własny region. Uczelnie odgrywają kluczową rolę w realizacji i opracowywaniu programu stypendialnego. Dzięki wsparciu finansowemu rządu federalnego zwracają się oni do potencjalnych darczyńców, wybierają stypendystów i organizują ich finansowanie. Wybór uczelni wyższych jako podmiotów odpowiedzialnych za organizację stypendium ma zapewnić neutralność i fachowość tego procesu oraz skierować strumień pieniędzy do najbardziej perspektywicznych studentów.

Stypendia DAAD⁹⁴

Wraz z postępującą globalizacją i rosnącym udziałem w edukacji rośnie zapotrzebowanie na stypendia zarówno w Niemczech, jak i za granicami kraju. Niemiecka organizacja DAAD wspiera studentów i pracowników naukowych w celu umożliwienia przyszłym specjalistom i menedżerom zdobycia kwalifikacji w najlepszych możliwych miejscach i przygotowania się do odpowiedzialnego działania.

DAAD to stowarzyszenie niemieckich szkół wyższych z siedzibą w Bonn i w Berlinie. Jest to jedna z największych na świecie organizacji wspierających międzynarodową wymianę akademicką, skupiająca 56 centrów informacyjnych oraz posiadająca przedstawicieli w 15 krajach – również w Polsce. Organizacja intensywnie angażuje się w proces umiędzynarodowienia niemieckich uczelni, reformowania systemów oświaty w państwach rozwijających się, a także wspieranie rozwoju germanistyki i promocję języka niemieckiego za granicą. W swojej ofercie dla młodych ludzi DAAD posiada m.in. kursy, szkolenia, wyjazdy studyjne oraz szeroką ofertę stypendiów opartych na stałych zasadach wielopoziomowej oceny.

---

⁹⁴ Informacje o programie DAAD pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.]. <https://www.daad.de/de/der-daad/was-wir-tun/stipendien/>.

DAAD przyznaje stypendia dla następujących grup docelowych:

- Stypendia dla studentów zagranicznych, absolwentów, doktorantów, doktorantów i nauczycieli akademickich wszystkich dziedzin;
- Stypendia dla niemieckich studentów, absolwentów, doktorantów, doktorantów i nauczycieli akademickich;
- Stypendia dla absolwentów niemieckich szkół za granicą;
- Stypendia dla zagranicznych artystów w ramach programu Berliner Künstlerprogramm;
- Berliński Program Rezydencji Artystów w Berlinie.

Bank stypendiów⁹⁵

W Niemczech funkcjonuje bardzo rozbudowany system stypendiów dla młodych ludzi. Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych (BMBF) w ramach Przewodnika Stypendialnego oferuje interaktywną platformę, na której każdy może znaleźć odpowiednie dla swoich potrzeb stypendium w oparciu o pożądane obszary dofinansowania np. naukowe, kulturalne, wyjazdowe itp. Wszechstronna baza danych o stypendiach może być filtrowana według wielu różnych kryteriów, takich jak czas trwania, tematy czy regiony docelowe wyjazdów. Przewodnik Stypendialny jest centralnym punktem kontaktowym dla ogólnokrajowych i międzynarodowych stypendiów w sektorze prywatnym i publicznym.

Każda instytucja oferująca stypendia może skorzystać z portalu internetowego, aby zaprezentować swój program stypendialny. Za pomocą formularza internetowego może dodać swoją instytucję i programy stypendialne do bazy danych stypendiów. Wszystkie wpisy będą sprawdzane i redagowane przez pracowników Ministerstwa, a następnie promowane wśród odbiorców Przewodnika Stypendialnego.

Niemcy poza wsparciem prorodzinnym oraz rozwoju młodych talentów rozwijają działalność młodych ludzi w obszarze aktywności społecznej i politycznej. Głównym narzędziem do stymulowania tej działalności są fundacje i stowarzyszenia młodych ludzi.

---

⁹⁵ Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.].
<https://www.stipendienlotse.de/informationen.php>.

Młodzieżowe Rady⁹⁶

Jedną z głównych metod aktywizacji młodzieży jest tworzenie młodzieżowych rad wokół różnych instytucji. Takie rady zakładane są przy radach miejskich i landowych m.in. w Koblencji, Stuttgartzie czy przy niemieckim oddziale WWF.

W 2019 roku rząd federalny przyjął strategię młodzieżową, zakładającą wzmocnienie partycypacji młodych ludzi w życiu publicznym i doradczym dla władz centralnych. Plan zakłada udział młodzieży w aż 163 obszarach funkcjonowania m.in.:

- kształcenie,
- rozwój demokracji,
- środowisko,
- najem,
- różnorodność,
- mobilność i digitalizacja,
- zdrowie itp.

Obecne plany posiadają wstępne założenia co do planów operacyjnych, takich jak utworzenie centralnych stron internetowych poświęconych konkretnym zagadnieniom, przeprowadzenia badań i opracowań, czy też wdrożenia konkretnych akcji społecznych. Cała strategia jest w trakcie wykonywania planów operacyjnych.

Kindergipfel – szczyt młodzieży⁹⁷

Jednym z głównych punktów w kalendarzu młodych aktywnych ludzi jest coroczny szczyt młodzieżowy (Kindergipfel), który jest największym spotkaniem młodzieży w kraju. Mottem przewodnim całej inicjatywy jest hasło: „młodzi mówią, dorośli słuchają”. Wydarzenie skierowane jest do młodzieży w wieku od 12 do 15 lat. Najczęściej spotkania te przyjmują formę dyskusji z politykami, pracę w grupach roboczych i formułowanie własnych rekomendacji.

Pierwszy szczyt młodzieży odbył się w 1991 roku we Frankfurcie nad Menem. Co roku każdy szczyt ma wyznaczony temat przewodni związany z bieżącymi tematami w światowej polityce i najważniejszymi wyzwaniem społecznymi.

---

96 Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.]. <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie-der-bundesregierung/77406>.

97 Poniższe informacje pochodzą z oficjalnej strony rządowej. Dostęp [15.01.2021 r.]. Źródło: <https://www.kindergipfel.info/geschichte/die-geschichte-2016/>.

Podsumowanie

- Biorąc pod uwagę całość niemieckiej polityki względem młodych ludzi, należy zauważyć i podkreślić wielowątkowe wsparcie dla młodych obywateli w tym kraju na każdym etapie ich życia. Państwo niemieckie kieruje swoje działania zarówno do rodziców, uczniów od najmłodszych lat, aż po młodych działaczy społecznych i politycznych. Otwiera to szerokie możliwości dla każdego szukającego ścieżki kariery i rozwoju.
- Na co należy jeszcze zwrócić uwagę to to, iż Niemcy tworzą politykę młodzieżową, w której nie tylko państwo ale również jest zaangażowane podmioty samorządowe, sektor prywatny oraz osoby fizyczne są aktywnie zaangażowane do kształtowania i wspierania młodego pokolenia.
- Niemiecka polityka młodzieżowa opiera się w dużej mierze na podmiotach naukowych i szeroko rozumianego 3 sektora. Ten kierunek pozwala skuteczniej łączyć elementy sektora publicznego i prywatnego w kreowaniu systemowego wspierania młodych ludzi.

Bibliografia:

Źródła internetowe:

- Populationof strona agregująca dane na temat populacji z całego świata. Dostęp [15.01.2020]: <https://www.populationof.net/pl/germany/>.
- Niemiecka baza danych na temat populacji. Dostęp [15.01.2020]: <https://ru-geld.de/pl/statistik/population-of-germany.html#population-by-age-groups>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/kindergeld/kindergeld/73892>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]:
- <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/freibetraege-fuer-kinder/freibetraege-fuer-kinder/73890>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.deutschlandstipendium.de/de/wie-es-funktioniert-1726.html>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.daad.de/de/der-daad/was-wir-tun/stipendien/>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.stipendienlotse.de/informationen.php>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie/jugendstrategie-der-bundesregierung/77406>.
- Oficjalna strona rządowa. Dostęp [15.01.2021 r.]: <https://www.kindergipfel.info/geschichte/die-geschichte-2016/>.

Węgry

Węgry

Węgry to państwo, którego ścieżki państwowości na przestrzeni dziejów bezpośrednio splatały się z dziejami Polski. Obecnie zamieszkuje ten kraj niecałe dziesięć milionów mieszkańców⁹⁸. Większość z nich podaje się za etnicznych Węgrów (ok. 85 % całości populacji kraju). Podział administracji terenowej, tak jak w Polsce, jest trójstopniowy. Taki podział administracyjny oraz dość duży odsetek etnicznych Węgrów wskazuje na unitarność i jednolitość państwa węgierskiego. Z tego powodu specyfikacje lokalne w zakresie dużych programów pomocowych dla osób wchodzących w dorosłe życie mają charakter marginalny. Jednym z największych problemów Węgrów, tak jak i całej Unii Europejskiej, jest wyludnianie się państwa oraz niski wskaźnik demograficzny. Te negatywne czynniki prowadzą do szybkiego starzenia się społeczeństwa. Z tego też względu rząd węgierski w programach dla osób młodych stawia nacisk przede wszystkim na poprawienie sytuacji demograficznej państwa.

Programy prorodzinne

W exposé premiera Węgier Victora Orbana, wygłoszonym 12 lutego 2019 r., przedstawiona została siedmiopunktowa „akcja ochrony rodzin”⁹⁹, która ma na celu przede wszystkim poprawić przeciętną dzietność w społeczeństwie węgierskim. Z perspektywy osób młodych najważniejszymi elementami zawartymi w programie są preferencyjne kredyty dla każdej kobiety, która spełnia dwa podstawowe kryteria: 1) pierwszy raz wstępuje w związek małżeński (pary w związkach nieformalnych nie są uwzględnione w programie) oraz 2) ma poniżej 40 lat.

Spłacanie tego kredytu będzie zależne od liczby urodzeń dzieci w danym związku. Po narodzinach pierwszego potomka spłacanie zobowiązania będzie zawieszona na okres 3 lat. Analogiczny okres zawieszenia będzie w wypadku, gdy na świat przyjdzie drugie dziecko pary. Dodatkowo, w takim przypadku, 1/3 kredytu zostanie umorzona przez państwo. Natomiast po powitaniu na świecie trzeciego dziecka pozostały kredyt zostanie całkowicie umorzony. Przedmiotowy kredyt jest udzielany na preferencyjnych zasadach, z niskim oprocentowaniem, a jego maksymalna wysokość w przeliczeniu na złotówki będzie wynosić około 135 tysięcy złotych¹⁰⁰.

To jednak nie jedyny preferencyjny kredyt w ofercie rządu Victora Orbana. Drugim jest kredyt na zakup (maksymalnie po przeliczeniu 135 tysięcy złotych) bądź remont (maksymalnie 205 tysięcy złotych) mieszkania. Warunkiem koniecznym jego zaciągnięcia jest posiadanie dwójki lub większej liczby dzieci. Ulgi czekają również w spłatach kredytów hipotecznych. W momencie narodzin drugiego, czwartego i każdego kolejnego dziecka rząd spłaca około 13,5 tysiąca złotych z kredytu hipotecznego, natomiast w przypadku narodzin trzeciego potomka kwota podstawowa zostanie pomnożona razy cztery i będzie wynosić około 54 tysięcy złotych. Ciekawostką jest fakt, że w aktach prawnych na mocy których są udzielane kredyty nie ma wzmianki o możliwości uczestniczenia tylko w jednym programie prorodzinnym. Na podstawie tego możemy wnioskować, że węgierskie rodziny są uprawnione do przystąpienia do każdego programu po spełnieniu wymogów formalnych. Dość niespotykanym zabiegiem jest również brak ograniczenia kredytowego tylko do zakupu nowych mieszkań. Widać w tym posunięciu pozostawienie wolnego wyboru dla rodzin by te mogły same za-

98 Eurostat. *Population on 1 January by age and sex. Dane za 2019 rok.*

99 *Dziennik Gazeta Prawna*. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/1396935,wegry-orban-zapowiada-poszerzenie-wsparcia-dla-rodzin.html>.

100 *Serwis TVP.info*. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.tvp.info/43301289/wegry-w-zycie-wchodzi-poszerzone-wsparcie-dla-rodzin>.

decydować co bardziej się im opłaca oraz chęć ucieczki przed sztucznym pompowaniem cen na rynku deweloperskim. Dodatkowo każda kobieta która urodzi i wychowa co najmniej czworo dzieci będzie dożywotnio zwolniona z podatku dochodowego od osób fizycznych¹⁰¹.

Pomoc młodym rodzicom jest również prowadzona w działaniach niebezpośrednio skierowanych do nich. Za przykład może służyć plan zakładający utworzenie odpowiedniej ilości miejsc w żłobkach i przedszkolach do 2022 roku, tak by każdy chętny rodzic mógł bezproblemowo zostawiać swoją pociechę w wykwalifikowanych rękach oraz w odpowiednio do tego przygotowanych warunkach¹⁰². Warto również wspomnieć o możliwości przenoszenia prawa do urlopu macierzyńskiego na innych członków rodziny. W ten sposób młodzi rodzice mogą wrócić do pracy po narodzinach dziecka, a pieczę opiekunczą pozostawić na przykład babcia dziecka.

Subsydiowanie zakupu samochodu osobowego

Podczas Expose Victor Orban zapowiedział również wprowadzenie bezzwrotnej pomocy, która ma zostać wykorzystana na zakup minimum siedmioosobowego auta dla dużych rodzin. Maksymalnym pułapem pomocy jest kwota około 33 tysięcy złotych. Warunkiem przystąpienia do programu subsydiowania kosztów zakupu auta jest wychowywanie minimum trójki dzieci¹⁰³.

Ogólnokrajowy program talentów

Program talentów jest finansowany z budżetu centralnego, a jego założeniem jest stworzenie mechanizmu długotrwałego wspierania osób w młodym wieku, które wyróżniają się na tle swoich rówieśników wiedzą bądź też zdolnościami. Program ten funkcjonuje poprzez zbieranie wniosków o finansowanie projektów, które są przeprowadzane przez szkoły, uniwersytety, fundacje oraz inne organizacje, które mają na celu pomoc zdolnej młodzieży rozwijać ich pasję, zainteresowania oraz przede wszystkim wiedzę z dziedzin, w których to się wyróżniają. Program ten jest długoterminowy i chociaż wystartował w 2009 roku to zabezpieczenie finansowe ma zagwarantowane aż do 2028 roku. Dane, którymi dysponujemy mówią o dziesięcioletnim okresie działania wyżej opisywanego programu dzięki któremu kwota w wysokości około 27 milionów złotych trafiła do nieco ponad 14 tysięcy uczestników, co w przeliczeniu daje średnią wynoszącą około 2 tysięcy złotych na jednego uczestnika programu¹⁰⁴.

---

¹⁰¹ Tamże.

¹⁰² Strona internetowa magazynu Forbes. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.forbes.pl/gospodarka/polityka-prorodzinna-na-wegrzech-nowe-propozycje/62d1ffe>.

¹⁰³ Tamże.

¹⁰⁴ Oficjalna strona internetowa węgierskiego rządu. Dostęp [04.01.2021 r.]: http://www.emet.gov.hu/hatter_1/hemzeti_tehetseg_program.

Program gwarancji dla młodzieży¹⁰⁵

Kolejnym programem stanowiącym element węgierskiej polityki młodzieżowej jest wsparcie młodych osób, które poszukują zatrudnienia po ukończeniu procesu edukacji. W zależności od podjętych decyzji odnośnie swojej przyszłości państwo może za pomocą tego programu:

- wysłać na płatny 90-dniowy kurs pomagający w dokształceniu się praktycznemu z zakresu przyszłej planowanej pracy którą chce podjąć kandydat,
- wspierać przyszłego pracodawcę będącego uczestnikiem projektu przez okres od 6 do 8 miesięcy (przy podejmowaniu pracy na czas nie krótszy niż 8-12 miesięcy), jednak sam dokument nie wskazuje na jakich zasadach pomoc miałyby funkcjonować,
- pokryć koszty wynajmu mieszkania przez okres 12 miesięcy w przypadku zmiany miejsca zamieszkania spowodowanego znalezieniem pracy w odległości 100 kilometrów od obecnej lokalizacji bądź też, gdy podróż do pracy i powrót do obecnego miejsca zamieszkania jest dłuższy niż łącznie 5 godzin.

Urzednicy pomagają również w znalezieniu pracodawcy odpowiedniego do umiejętności oraz oczekiwań kandydata. Warunkiem koniecznym do zakwalifikowania się do programu jest nieukończenie 25 roku życia. Jest to jedyne wymaganie, które kandydat na uczestnika projektu musi spełniać.

---

105 Oficjalna strona internetowa węgierskiego rządu. Dostęp [03.01.2021 r.]: <https://ifjusagigarancia.gov.hu/ifjusagi-garancia-program>.

Podsumowanie

- Tak rozbudowany system programów pomocowych jest kosztowny dla budżetu państwa. 4.7 % swojego PKB Węgry przeznaczają na pomoc dla rodzin w 2018 roku. Istotną część tych kosztów stanowiła i dalej stanowi pomoc dla młodych osób, które są rodzicami bądź też dopiero myślą o rodzicielstwie¹⁰⁶.
- Wysokie koszty programów są jednak rekompensowane za pomocą aktywności zawodowej młodych mieszkańców kraju położonego nad Cisą, jest to również pomoc nastawiona na efekty długofalowe.
- Tylko 11 % młodych obywateli kraju ze stolicą w Budapeszcie widnieje w rejestrach, jako osoby bezrobotne co w porównaniu ze średnią unijną, która wynosi 15 %, jest dobrym wynikiem¹⁰⁷. Chociaż większość programów pomocowych jest ukierunkowanych na zwiększenie dzietności społeczeństwa węgierskiego, to nie sposób nie docenić efektów pośrednich, które wpływają na gospodarkę tu i teraz oraz umożliwiają rozwój osobisty poszczególnych jednostek, a w konsekwencji i całego społeczeństwa. Nad wieloma rozwiązaniami przytoczonymi wyżej można by było się zastanowić czy nie warto byłoby ich zaimplementować do polskiego systemu pomocy dla osób „na dorobku”. Program talentów czy dofinansowania do zakupu nowego, dużego samochodu dla wielodzietnych rodzin nie byłyby aż tak kapitałochłonne jak się wydaje.
- Przykład węgierski polityki jest bardzo dobrym punktem odniesienia tego, jak można wykorzystać drzemający potencjał w takich projektach. Nie możemy również zapominać o tym, że Polska jest państwem dużo większym, ze znacząco większą liczbą mieszkańców, co w konsekwencji daje nam globalnie większe możliwości rozwoju w porównaniu do Węgier.

---

¹⁰⁶ Wypowiedź węgierskiego sekretarza stanu ds. Finansów Publicznych w Ministerstwie Gospodarki Narodowej. Dane na rok 2018. Dostęp [03.01.2021 r.]: <https://forrasradio.hu/hirek/belfold/a-kormany-a-gdp-4-7-szazalekat-forditja-a-csaladok-tamogatasara.html>.

¹⁰⁷ Na podstawie opracowania „Zatrudnienie ludzi młodych” stworzonego przez Eurostat. Dostęp [03.01.2021 r.]: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_youth_employment_pl.pdf.

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- Eurostat. Population on 1 January by age nad sex. Dane za 2019 rok.
- Na podstawie opracowania „Zatrudnienie ludzi młodych” stworzonego przez Eurostat. Dostęp [03.01.2021 r.]: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_youth_employment_pl.pdf.

Źródła internetowe:

- Dziennik Gazeta Prawna. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/1396935,wegry-orban-zapowiada-poszerzenie-wsparcia-dla-rodzin.html>.
- Serwis TVP.info. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.tvp.info/43301289/wegry-w-zycie-wchodzi-poszerzone-wsparcie-dla-rodzin>.
- Strona internetowa magazynu Forbes. Dostęp [04.01.2021 r.]: <https://www.forbes.pl/gospodarka/polityka-prorodzinna-na-wegrzech-nowe-propozycje/62d1ffe>
- Oficjalna strona internetowa węgierskiego rządu. Dostęp [04.01.2021 r.]: http://www.emet.gov.hu/hatter_1/nemzeti_tehetseg_program.
- Oficjalna strona internetowa węgierskiego rządu. Dostęp [03.01.2021 r.]: <https://ifjusagigarancia.gov.hu/ifjusagi-garancia-program>.
- Wypowiedź węgierskiego sekretarza stanu ds. Finansów Publicznych w Ministerstwie Gospodarki Narodowej. Dane na rok 2018. Dostęp [03.01.2021 r.]: <https://forrasradio.hu/hirek/belfold/a-kormany-a-gdp-4-7-szazalekat-forditja-a-csaladok-tamogatasara.html>.

Republika Włoch

Republika Włoch

Wyzwania stojące przed włoską polityką młodzieżową

Głównymi wyzwaniami, z jakimi obecnie mierzy się polityka młodzieżowa Republiki Włoskiej są: kwestia bezrobocia wśród młodych ludzi oraz nieposiadania przez nich własnego lokum mieszkalnego. Bezrobocie, w przedziale między 25 a 29 rokiem życia, czyli w okresie po ukończeniu studiów, kiedy młodzi wchodzi na rynek pracy wynosi 29,2%¹⁰⁸ i jego poziom, po Grecji i Hiszpanii, stanowi trzeci najwyższy wynik w Unii Europejskiej. Jeżeli chodzi zaś o mieszkanie młodych z rodzicami to w przedziale między 18 a 34 rokiem życia odsetek takich osób wynosi 66,1%, co jest czwartym najwyższym wynikiem w Unii Europejskiej¹⁰⁹.

Warto w tym miejscu podkreślić, że specyfiką włoski system wsparcia młodzieży, który swoim zasięgiem w większości przypadków, obejmuje osoby do 35 roku życia.

Podstawowe regulacje prowadzenia polityki młodzieżowej

W prawodawstwie włoskim potrzeba prowadzenia dedykowanej polityki młodzieżowej wynika już z regulacji konstytucyjnych. Art. 31 Konstytucji Republiki Włoskiej z dnia 27 grudnia 1947 r. (zwanej dalej: Konstytucją Włoch), stanowi¹¹⁰:

Republika wspiera środkami ekonomicznymi i innymi środkami zakładanie rodziny i wykonywanie związanych z tym obowiązków, szczególnie względem otaczając rodziny wielodzietne.

Chroni macierzyństwo, dzieci i młodzież, wspierając instytucje niezbędne dla osiągnięcia tego celu.

Dodatkowo art. 37 Konstytucji Włoch wskazuje¹¹¹:

(...) Republika ochrania pracę młodocianych specjalnymi przepisami i gwarantuje im za taką samą pracę prawo do takiego samego wynagrodzenia.

Ochrona młodzieży i pracy młodocianych stanowi zatem jeden z przedmiotów konstytucyjnej ochrony w Republice Włoskiej. Kompetencje do wprowadzania regulacji prawnych dotyczących spraw młodzieżowych są uzależnione od zakresu regulowanej materii. Wynika to z konstrukcji włoskiego systemu prawnego, gdzie ustawodawstwo wyłączne (centralne) jest zastrzeżone dla pewnego rodzaju spraw ściśle określonych w art. 117 Konstytucji Włoch. Zatem przepisy związane z polityką młodzieżową w odniesieniu do np. świadczeń socjalnych, regulacji ogólnych w zakresie oświaty czy też opieki społecznej przyjmowane będą na poziomie centralnym. Natomiast inne przepisy niezarezerwowane dla władz centralnych, stanowiące materię ustawodawstwa konkurencyjnego (regionalnego), mogą być uchwalane na poziomie regionalnym.

108 Dane opublikowane przez Eurostat za 2019 r. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/tepsr_wc170/default/table?lang=en.

109 Dane opublikowane Eurostatu za 2018 r. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/hui/submitViewTableAction.do>.

110 Tekst ustawy na podstawie W. Staśkiewicz, *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, tłum. Z. Witkowski, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2011. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/wlochy2011.html>.

111 Tamże.

Na poziomie centralnym wiodącą rolę w zakresie polityki młodzieżowej sprawuje *ministro per le politiche giovanili e lo sport* (minister do spraw Młodzieży i Sportu)¹¹², będący ministrem zadaniowym (tzw. „bez teki”), wspierany przez *Dipartimento per le Politiche Giovanili e il Servizio Civile Universale* (Departament do spraw Polityki Młodzieżowej i Powszechnej Służby Cywilnej) będący departamentem działającym przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Do zadań Departamentu należy m.in.¹¹³:

- prowadzenie działań legislacyjnych i analitycznych w sprawach młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem prawa młodych ludzi do przedstawiania wniosków i ochrony własnych interesów w życiu publicznym,
- aktywizacja społeczna młodzieży,
- promowanie prawa młodych ludzi do: mieszkania, wiedzy i innowacji technologicznych, a także promowanie i wspieranie pracy oraz przedsiębiorczości młodzieży,
- promowanie i wspieranie twórczości młodych ludzi oraz inicjatyw kulturalnych, a także inicjatyw związanych z wyjazdami rekreacyjnymi, kulturalnymi i studyjnymi,
- promocja i wspieranie dostępu młodzieży do międzynarodowych i europejskich projektów,
- wspieranie oraz prowadzenie nadzoru nad Agenzia nazionale per i giovani di cui (Narodową Agencją ds. Młodzieży),
- współpraca z Consiglio Nazionale dei Giovani (Krajową Radą Młodzieży),
- zarządzanie funduszami krajowymi wspierającymi działalność młodych ludzi,
- zarządzanie środkami europejskimi powierzonymi Departamentowi w celu realizacji projektów związanych z polityką młodzieżową,
- weryfikacja prawidłowego wykorzystania zasobów przeznaczonych na działania krajowe w dziedzinie polityki młodzieżowej.

Dodatkowo, obok ministra do Spraw Młodzieży i Sportu, w ramach swoich kompetencji resortowych politykę młodzieżową prowadzą poszczególni ministrowie, istotną rolę odgrywają tu *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych) oraz *Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali* (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej).

Jednym z mechanizmów realizacji polityki młodzieżowej jest *Fondo per le politiche giovanili* (Fundusz polityk młodzieżowych), funkcjonujący pod nadzorem Departamentu do spraw Polityki Młodzieżowej i Powszechnej Służby Cywilnej, ustanowiony w 2006 r., którego zgromadzone środki mogą zostać przeznaczone na¹¹⁴:

- edukację,
- ułatwianie dostępu do rynku pracy oraz rozwój przedsiębiorczości młodych ludzi, w tym rozwój przedsiębiorstw typu start-up,
- włączenie społeczne i dotarcie do grup zmarginalizowanych i wrażliwych na wykluczenie,

---

¹¹² Obecny ministrem jest Vincenzo Spadafora.

¹¹³ Zakres zadań Departamentu do spraw Polityki Młodzieżowej i Powszechnej Służby Cywilnej przedstawiony został na stronach przedmiotowego departamentu. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.politichegiovanilieserviziocivile.gov.it/sx/dipartimento/competenze.aspx>.

¹¹⁴ Na podstawie danych zgromadzonych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audio-wizualnego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-italy>.

- rozwój praw młodzieży,
- działalność kulturalną i rozwój talentów,
- profilaktykę i środki przeciwdziałające uzależnieniom,
- wolontariat i dostęp do międzynarodowych oraz europejskich programów i projektów.

W ramach Funduszu co roku uzgadniane są priorytety polityk młodzieżowych. Uzgodnienia dokonywane są z regionami i władzami lokalnymi. W 2020 r. środki Funduszu wyniosły około 33 mln Euro, z czego 51% zostało rozdysponowanych władzom lokalnym a 49% trafi do Departamentu do spraw Polityki Młodzieżowej i Powszechnej Służby Cywilnej¹¹⁵.

Poza Funduszem polityk młodzieżowych istnieją również inne mechanizmy wsparcia finansowego młodych ludzi, takie jak:

- *Fondo genitori precari* (Fundusz dla niestabilnych finansowo rodziców)¹¹⁶ – program ma zachęcać do zatrudniania młodych rodziców, którzy nie mają ukończonego 35 roku życia, posiadających co najmniej jedno małe dziecko na wychowaniu. Podmioty prywatne i spółdzielnie zatrudniający na czas nieokreślony taką osobę, pozostającą bez pracy, otrzymują zachętę w postaci wsparcia w wysokości 5.000 Euro.
- *Fondo per la casa* (Fundusz na zakup pierwszego lokum)¹¹⁷ – fundusz skierowany jest do: młodych par, gdzie co najmniej jedno z nich nie ma ukończonego 35 roku życia, rodzin niepełnych z małoletnim dzieckiem na wychowaniu, osób, które nie ukończyły 35 roku życia zatrudnionych w ramach „nietykowej” umowy o pracę, określonych rodzajów najemców. Można ubiegać się o dofinansowanie inwestycji o wartości nieprzekraczającej 250.000 Euro. Fundusz pozwala beneficjentom uzyskać preferencyjne, gwarantowane oprocentowanie oraz stanowi dodatkowe zabezpieczenie dla kredytodawcy.
- *Fondo per lo studio* (Fundusz na badania)¹¹⁸ – fundusz przeznaczony jest dla osób między 18 a 40 rokiem życia, które są w trakcie studiów, studiów doktoranckich, kursów specjalizacyjnych lub podnoszących kwalifikacje w zakresie języków obcych. W przypadku studentów wprowadzone zostały specjalne progi punktowe pozwalające na skorzystanie z funduszu na badania tylko najlepszym studentom. Wysokość pożyczki nie może w przypadku tego funduszu przekroczyć 25.000 Euro. Spłata pożyczki jest rozłożona na okres od trzech do piętnastu lat, a pierwsza rata spłaty nie może być wcześniej niż trzydzieści sześć miesięcy od wypłaty ostatniej raty kredytu. Preferencyjność kredytu dotyczy oprocentowania kredytu oraz gwarancji spłaty udzielanej instytucjom finansowym przez państwo.
- *Fondo Mecenati* (Fundusz mecenaski)¹¹⁹ – ma na celu współfinansowanie projektów promujących, wspierających i rozwijających przedsiębiorczość wśród

115 Na podstawie informacji przekazanych przez Departament ds. Polityki Młodzieżowej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.politichegiovani.gov.it/attivita/>.

116 Zgodnie z danymi przedstawionymi przez włoskie strony rządowe. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.incentivi.gov.it/index.php/gli-incentivi/incentivo/62>.

117 Wyciąg podstawowych danych przygotowanych przez włoskie Ministerstwo Gospodarki i Finansów. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: http://www.dt.mef.gov.it/attivita_istituzionali/interventi_finanziari/misure_casa/fondo_garanzia/index.html

118 Na podstawie informacji przedstawiony przez Stowarzyszenie Banków Włoskich. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.abi.it/Pagine/Mercati/Crediti/Crediti-alle-persone/Diamogli-futuro/Fondo-per-lo-studio.aspx>. C. A. Garcia, *Fondo per lo studio: cos'è e come funziona*, <https://www.laleggepertutti.it/>. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://www.laleggepertutti.it/419380_fondo-per-lo-studio-cose-e-come-funziona.

119 Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://www.gioventu.gov.it/menu-sx/fondo-mecenati.aspx>.

młodych oraz talenty i innowacje ludzi, którzy nie ukończyli 35 roku życia. Pula środków zgromadzonych w ramach funduszu ma charakter mieszany, gdyż częściowo są to środki publiczne, a częściowo finansowanie zapewniane jest przez podmioty prywatne. O środki z funduszu mogą się ubiegać również podmioty prywatne w celu współfinansowania do 40% wydatków realizujących zadania funduszu.

- *Campus Mentis*¹²⁰ – celem programu było umożliwienie młodym talentom praktyczne zapoznanie się z funkcjonowaniem krajowych i zagranicznych spółek oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami naukowymi a rynkiem pracy. Obecnie program jest nieaktywny.
- *Bonus cultura* (Premia na kulturę)¹²¹ – stanowi wsparcie dla osób kończących 18 rok życia i wypłacany jest w formie bonu w wysokości 500 Euro. Środki te mogą być wykorzystane do zakupu dóbr kultury takich jak: książki, bilety na koncerty, wystawy, targi, muzea, spektakle teatralne, koncerty, kina itp.

Warto również wspomnieć o formach wsparcia przewidzianych dla przedsiębiorców zatrudniających młodych ludzi, do których należy zaliczyć m.in.¹²²:

- ulgę wprowadzoną ustawą budżetową z 2018 r. dla przedsiębiorców zatrudniających na umowę o pracę na czas nieokreślony osoby poniżej 35 roku życia. Ulga ta w przypadku takich pracowników obejmuje maksymalnie 36 miesięcy i nie może przekroczyć łącznie 3000 Euro,
- szereg zachęt dla podmiotów prywatnych chcących przekazać sprzęt edukacyjny do placówek oświaty,
- ulga dla pracodawców zatrudniających pracowników będących młodymi talentami ze stopniem magistra lub doktora. Polega ona na okresowym zwolnieniu pracodawcy z obowiązku odprowadzania składek ubezpieczeniowych. Zwolnienie to trwa maksymalnie 12 miesięcy i nie może przekroczyć łącznie 8000 Euro. Mogą z niej skorzystać podmioty zatrudniające osobę, która z egzaminu magisterskiego otrzymała co najmniej 108/110 punktów lub która uzyskała tytuł naukowy doktora przed upływem trzydziestego czwartego roku życia.

Kolejnym elementem, który można zaliczyć, jako składową polityki młodzieżowej jest polityka prorodzinna, której młodzi ludzie są w znacznej mierze beneficjentami. Rząd włoski przewidział kilka mechanizmów mających pomóc osobom zakładającym rodziny. Do takich działań należy zaliczyć:

- *Assegno di natalità „Bonus bebè”* (Zasiłek porodowy)¹²³ – wsparcie wypłacane jest przez maksymalnie 12 miesięcy po narodzinach dziecka bądź adopcji. Wysokość zasiłku uzależniona została od dochodów gospodarstwa rodzinnego i wynosi między 80 a 160 Euro miesięcznie. W przypadku narodzin kolejnego potomka w ciągu 12 miesięcy wielkość zasiłku ulega zwiększeniu o 20%.
- *Bonus asilo nido e per forme di assistenza domiciliare* (Dodatek na opiekę przedszkolną i domową)¹²⁴ – zwrot kosztów poniesionych przez rodziców na

---

120 Dedykowana strona internetowa poświęcona inicjatywie *Campus Mentis*. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://www.campusmentis.it/>.

121 Szerzej na temat *Bonus cultura*. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.studenti.it/bonus-500-euro-18enni-come-usare.html>.

122 Informacja na podstawie rządowego dokumentu dotyczącego wspierania zatrudnienia. Dostęp [17 stycznia 2021 r.]: https://www.camera.it/temiap/documentazione/temi/pdf/1105454.pdf?_1555594193187.

123 Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/politiche-e-attivita/contributi-economici/assegno-di-natalita-bonus-bebe/>.

124 Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/>

opiekę przedszkolną i domową dla dziecka w wieku do lat 3. Wysokość dodatku uzależniona została od dochodów gospodarstwa rodzinnego i wynosi między 1.500 a 3.000 Euro rocznie.

- *Premio alla nascita e all'adozione „Bonus mamma domani”* (Premia dla mamy)¹²⁵ – jednorazowa premia dla rodziców nowonarodzonego dziecka bądź rodzin, które zdecydowały się na adopcję lub opiekę zastępczą. Wynosi ona 800 Euro.
- *Carta della famiglia* (Karta rodzinna)¹²⁶ – jest to specjalny program dedykowany, co do zasady, rodzinom zamieszkującym z co najmniej trójką dzieci poniżej 26 roku życia, jednak ze względu na pandemię COVID-19 wprowadzono możliwość wzięcia udziału w nim także rodzinom z jednym dzieckiem zamieszkującym określone regiony. Karta przyjmuje formę kodu przypisanego uprawnionym rodzinom. Kod może być wykorzystywany w sklepach partnerskich (także przy zakupach online) i daje dodatkowe zniżki na określone produkty.

Istotną funkcję wspierającą w zakresie polityki młodzieżowej dla rządu pełni również *Consiglio Nazionale dei Giovani* (Krajowa Rada Młodzieży) stanowiąca reprezentację młodych ludzi podczas dialogu z podmiotami publicznymi. Prawodawstwo włoskie przyznaje Radzie szerokie kompetencje, a mianowicie¹²⁷:

- możliwość wysłuchania przez Prezesa Rady Ministrów lub przez upoważnioną władzę polityczną w sprawach i politykach mających wpływ na młodsze pokolenia,
- opiniowanie i formułowanie propozycji aktów ustawodawczych w sprawach dotyczących młodzieży,
- współpracę z administracją publiczną przy opracowywaniu badań i przygotowywaniu raportów na temat sytuacji młodzieży, przydatnych przy określaniu polityk dotyczących młodzieży,
- wspieranie dialogu między młodzieżowymi instytucjami i organizacjami,
- promowanie uczestnictwa młodych ludzi w aktywnościach obywatelskich,
- ułatwianie przeprowadzania szkoleń i rozwoju młodzieżowych organów doradczych na szczeblu lokalnym,
- uczestnictwo w europejskich i międzynarodowych forach stowarzyszeniowych, wspierając w ten sposób komunikację, stosunki i wymianę między organizacjami młodzieżowymi z różnych krajów,
- promowanie i wspieranie projektów skierowanych do młodych ludzi,
- promowanie spotkań organizacji młodzieżowych poprzez wspieranie ich wspólnych projektów zgodnie z celami i podstawowymi zasadami Rady.

Inną instytucją pełniącą funkcje pomocnicze przy prowadzeniu polityki młodzieżowej jest *Osservatorio Nazionale per l'Infanzia e l'Adolescenza* (Krajowe Obserwatorium dla dzieci i młodzieży)¹²⁸. Składa się z przedstawicieli administracji rządowej różnych szczebli, władz regionalnych, partnerów społecznych. Obserwatorium przygotowuje *Piano di azione* (Krajowy plan działań)¹²⁹, który wyznacza kierunki działań na rzecz zwalczania

---

politiche-e-attivita/contributi-economici/bonus-asilo-nido-e-per-forme-di-assistenza-domiciliare/

125 Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/politiche-e-attivita/contributi-economici/premio-alla-nascita-e-alladozione/>.

126 Przedstawienie szczegółowy informacji o Karcie rodzinnej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.ticonsiglio.com/carta-famiglia/>.

127 Oficjalna strona *Il Consiglio Nazionale dei Giovani*. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://consigli nazionale-giovani.it/chi-siamo/>.

128 Oficjalna strona rządu włoskiego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/Osservatorio/Pagine/default.aspx>.

129 Opis informacji znajdujących się w planach działań można znaleźć na stronie włoskiego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e->

ubóstwa wśród dzieci i rodzin, jakości systemu szkolnego, wspierania rodzicielstwa. Obserwatorium w swoich pracach wykorzystuje wsparcie *Centro Nazionale di Documentazione e Analisi per l'infanzia e l'adolescenza* (Krajowe Centrum Dokumentacji i Analiz dla dzieci i młodzieży)¹³⁰, które prowadzi działalność naukową i analityczną w kwestiach związanych z politykami dotyczącymi dzieci i młodzieży. Podobną rolę pełni *Istituto Nazionale per l'Analisi delle Politiche Pubbliche* (Krajowy Instytut Analiz Polityk Publicznych)¹³¹.

Jak już zostało wskazane wcześniej, poza projektami i politykami wprowadzanymi na stopniu centralnym, poszczególne regiony mają uprawnienia do uchwalania regulacji na szczeblu lokalnym, z czego władze lokalne w większości przypadków chętnie korzystają¹³².

Zapowiedzi na przyszłość

Obecny rząd Giuseppe Conte w połowie 2019 r. przygotował ogólne ramy polityki rządu na XVIII kadencję. Wśród przedstawionych dwudziestu dziewięciu punktów znalazły się trzy dotyczące bezpośrednio kwestii polityki młodzieżowej¹³³:

Pierwszy z nich odnosi się do kwestii pracowniczych i pozycji młodych ludzi na rynku pracy, a za cel stawiane jest tutaj w szczególności zapewnienie wsparcia dla młodych bezrobotnych specjalistów co ma być nakierowane na ochronę przed nadużyciami i wyzyskiwaniem.

Drugi dotyczy polityki socjalnej. W programie wskazane zostało, iż kolejne pokolenia młodych Włochów stanowią podstawowy zasób do przyszłego rozwoju państwa. W celu jego zabezpieczenia należy stworzyć mechanizmy pozwalające młodym rozwijać się społecznie, kulturalnie i zawodowo. Ma to stanowić również zachętę do powrotu z emigracji młodych, którzy ze względów ekonomicznych zdecydowali się opuścić Włochy. Dodatkowo zapowiedziane zostało zintensyfikowanie polityki socjalnej skierowanej do młodych o najniższych dochodach.

Trzeci stanowi reakcję na problem dostępności lokalów mieszkaniowych. Planowana jest restrukturyzacja publicznego budownictwa mieszkaniowego i dostosowanie krajowych funduszy wspierających najem do potrzeb młodzieży oraz rodzin o niskich dochodach.

W czerwcu 2020 r. włoski rząd przedstawił dokument *Iniziativa per il rilancio "Italia 2020-2022"* (Inicjatywa na rzecz restartu Włoch 2020-2022)¹³⁴. Dokument ten wskazuje, iż młodzi ludzie to jedna z grup społecznych szczególnie podatnych na negatywne konsekwencje pandemii COVID-19¹³⁵. Aby wzmocnić system przedmiotowa inicjatywa przewiduje podjęcie szeregu działań mających w przyszłości poprawić system eduka-

---

-adolescenza/focus-on/Piano-di-azione/Pagine/default.aspx.

130 Włoskie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/Osservatorio/Pagine/default.aspx>.

131 Oficjalna strona internetowa Istituto Nazionale per l'Analisi delle Politiche Pubbliche. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.inapp.org/it/istituto/chisiamo>.

132 Adriatic Governance Operational Plan, Youth policy in the Adriatic and Ionian Region vol IV, s. 38-40.

133 Zestawienie przedstawione przez włoski dziennik La Repubblica. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://www.repubblica.it/politica/2019/09/04/news/programma_governo_conte_2_bis-235177774/?fbclid=IwAR3j-Ty37k_hXoEoUGY14ligj86BYxEBlixquojFWjFLa0HWFvQhSM25w0tA.

134 Dokument ten dostępny jest w włoskiej wersji językowej na oficjalnych rządowych stronach. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: http://www.governo.it/sites/new.governo.it/files/comitato_rapporto.pdf.

135 Tamże, s. 4.

cji, w szczególności w zakresie studiów: przyrodniczych, technologicznych, inżynierskich oraz matematycznych. Dodatkowo wskazuje się na potrzebę poprawy systemu finansowania i rozwoju badań, a także zmniejszenia bezrobocia wśród młodych ludzi¹³⁶. Aby tego dokonać przewidziano szereg działań m.in.:

- akcja darowizn sektora prywatnego na rzecz placówek edukacyjnych mających wesprzeć prowadzenie zajęć zdalnych (akcja „Zaadoptuj klasę”)¹³⁷,
- przeprowadzenie dedykowanych weekendowych zajęć dla nauczycieli na uniwersytetach, w ośrodkach badawczych oraz firmach IT (akcja „Ucz się od najlepszych”)¹³⁸,
- cykl konkursów typu Hackathon dla młodych (uczniów liceów) dotyczących istotnych tematów z zakresu technologii, społeczeństwa i kultury (akcja „Wyścig talentów”)¹³⁹,
- wzmocnienie na wcześniejszym etapie nauki edukacji zawodowej oraz poradnictwa zawodowego na uniwersytetach¹⁴⁰,
- walka z ubóstwem żywieniowym poprzez ustanowienie dedykowanego systemu zwalczania głodu dzieci, który ma być połączony z tworzeniem spersonalizowanych programów wsparcia¹⁴¹. Osiągnięcie tego celu ma nastąpić poprzez wsparcie stołówek szkolnych oraz zwiększenie dostępu do bezpłatnej żywności w przedszkolach, podstawówkach i szkołach średnich¹⁴².

---

136 Tamże, s. 13.

137 Tamże, s. 36.

138 Tamże.

139 Tamże.

140 Tamże, s. 37.

141 Tamże, s. 41, 43.

142 Tamże, s. 43.

Podsumowanie

- Włoska polityka młodzieżowa, tak jak duża część polityk młodzieżowych pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej, w głównej mierze stanowi jeden z filarów polityki demograficznej mającej zwiększyć przyrost naturalny. Wpisuje się w ten sposób, jako ważny element, w szeroko rozumianą politykę społeczno-strukturalną. Trend ten wyraźnie można dostrzec w dostępnych formach wsparcia związanych z narodzinami dziecka. Warto mieć jednak na uwadze, że formy te stanowią doraźną pomoc dla młodych włoskich rodzin. Istotniejszą z punktu widzenia całego systemu wydawać by się mogła pomoc przeznaczona dla przedsiębiorców zatrudniających młodych pracowników, jak też samych młodo zatrudnionych osób, a także pomoc na zakup mieszkania. Te działania mają jednak również dość ograniczony zasięg.
- Wyraźną słabością włoskiego systemu jest duża liczba inicjatyw, które stanowią pewną formę wsparcia, jednak o dość ograniczonym zakresie. Dobrze to widać na dodatku na opiekę przedszkolną i domową, który pomimo relatywnie dużej wysokości to wypłacany jest wyłącznie do trzeciego roku życia dziecka. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku inicjatyw nakierowanych na poprawę jakości kształcenia, gdzie dominują małe projekty wspierające. Trudno jest natomiast znaleźć przedsięwzięcia mające na celu rzeczywistą zmianę funkcjonowania szkolnictwa wyższego.
- Powyższe problemy mogą być o tyle zaskakujące, iż włoski model polityki młodzieżowej opiera się na licznych gremiach mających wspierać jej prowadzenie. Można zatem przedsięwziąć pewne wątpliwości na ile taka decentralizacja i rozproszenie zadań skutecznie wpływa na efektywność realizowanych zadań. Wydaje się, że premier Włoch Giuseppe Conte w połowie 2019 r. właściwie identyfikował problemy stojące przed młodymi ludźmi. Oczywiście odnosił się on do włoskiej specyfiki, jednak zagadnienia te występują, w takiej czy innej postaci, również globalnie. Problemy: demograficzne, związane z poziomem zatrudnienia młodych, a także odnoszące się do dostępności mieszkań dla osób wchodzących bądź będących na początku dorosłego życia stanowiły główne osie, którymi włoska polityka młodzieżowa miała się zająć w najbliższym czasie. Widać wyraźnie jednak, że dużą część z tych planów pokrzyżowała pandemia COVID-19. Gospodarka Włoch, już wcześniej mająca istotne problemy, została wstrząśnięta przez pandemiczną rzeczywistość. Jedną z ofiar tego stanu rzeczy mogą być wszelkie reformy polityki młodzieżowej, gdyż te, o ile mają być rzeczywiście skuteczne, wymagają nakładów finansowych. Jak z tą aporią poradzi sobie włoska administracja zapewne przekonamy się w najbliższych miesiącach.

Bibliografia:

Książki, artykuły i raporty:

- Tekst ustawy na podstawie W. Staśkiewicz, Konstytucje państw Unii Europejskiej, tłum. Z. Witkowski, Wydawnictwo Sejmowej, Warszawa 2011. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/wlochy2011.html>.
- Adriatic Governance Operational Plan, Youth policy in the Adriatic and Ionian Region vol IV, s. 38-40.
- Dokument ten dostępny jest w włoskiej wersji językowej na oficjalnych rządowych stronach. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: http://www.governo.it/sites/new.governo.it/files/comitato_rapporto.pdf.

Źródła internetowe:

- Dane opublikowane przez Eurostat za 2019 r. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_wcl70/default/table?lang=en.
- Dane opublikowane Eurostatu za 2018 r. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.
- Zakres zadań Departamentu do spraw Polityki Młodzieżowej i Powszechnej Służby Cywilnej przedstawiony został na stronach przedmiotowego departamentu. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.politichegiovanilieserviziocivile.gov.it/sx/dipartimento/competenze.aspx>.
- Na podstawie danych zgromadzonych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-italy>.
- Na podstawie danych zgromadzonych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-italy>.
- Na podstawie danych zgromadzonych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-italy>.
- Na podstawie informacji przekazanych przez Departament ds. Polityki Młodzieżowej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.politichegiovanili.gov.it/attivita/>.
- Zgodnie z danymi przedstawionymi przez włoskie strony rządowe. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.incentivi.gov.it/index.php/gli-incentivi/incentivo/62/>.
- Wyciąg podstawowych danych przygotowanych przez włoskie Ministerstwo Gospodarki i Finansów. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: http://www.dt.mef.gov.it/it/attivita_istituzionali/interventi_finanziari/misure_casa/fondo_garanzia/index.html.
- Na podstawie informacji przedstawiony przez Stowarzyszenie Banków Włoskich. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.abi.it/Pagine/Mercati/Crediti/Crediti-alle-persone/Diamogli-futuro/Fondo-per-lo-studio.aspx>. C. A. Garcia, Fondo per lo studio: cos'è e come funziona, <https://www.laleggepertutti.it/>. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://www.laleggepertutti.it/419380_fondo-per-lo-studio-cose-e-come-funziona.
- Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://www.gioventu.gov.it/menu-sx/fondo-mecenati.aspx>.
- Dedykowana strona internetowa poświęcona inicjatywie Campus Mentis. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://www.campusmentis.it/>.
- Szerzej na temat Bonus cultura. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.studenti.it/bonus-500-euro-18enni-come-usare.html>.
- Informacja na podstawie rządowego dokumentu dotyczącego wspierania zatrudnienia. Dostęp [17 stycznia 2021 r.]: https://www.camera.it/temiap/documentazione/temi/pdf/1105454.pdf?_1555594193187.

- Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/politiche-e-attivita/contributi-economici/assegno-di-natalita-bonus-bebe/>.
- Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/politiche-e-attivita/contributi-economici/bonus-asilo-nido-e-per-forme-di-assistenza-domiciliare/>.
- Informacje dostępne na oficjalnej rządowej stronie. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <http://famiglia.governo.it/it/politiche-e-attivita/contributi-economici/premio-alla-nascita-e-alladozione/>.
- Przedstawienie szczegółowej informacji o Karcie rodzinnej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.ticonsiglio.com/carta-famiglia/>.
- Oficjalna strona Il Consiglio Nazionale dei Giovani. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://consigli nazionale-giovani.it/chi-siamo/>.
- Oficjalna strona rządu włoskiego. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/Osservatorio/Pagine/default.aspx>.
- Opis informacji znajdujących się w planach działań można znaleźć na stronie włoskiego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/Piano-di-azione/Pagine/default.aspx>.
- Włoskie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/Osservatorio/Pagine/default.aspx>.
- Oficjalna strona internetowa Istituto Nazionale per l'Analisi delle Politiche Pubbliche. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: <https://www.inapp.org/it/istituto/chisiamo>.
- Zestawienie przedstawione przez włoski dziennik La Repubblica. Dostęp [28 lipca 2020 r.]: https://www.repubblica.it/politica/2019/09/04/news/programma_governo_conte_2_bis-235177774/?fbclid=IwAR3jTy37k_hXoEoUGY14ligi86BYxEBlixquojFWjFLa0HWFvQhSM25w0tA.

Karol Jędruszek (Koordynator raportu, ekspert) – pracownik Fundacji Inicjatyw Młodzieżowych, kierownik projektu Klub Lidera Rzeczypospolitej, student SGH, absolwent Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. W latach 2016-17 prezes Stowarzyszenia KoLiber w Rzeszowie. Działacz społeczny, organizator konferencji historycznych, akcji pomocy dla kresowian, projektów w zakresie polityki lokalnej. Twórca projektu edukacyjnego #CzasNaWiedzę, prelegent i koordynator w projektach edukacyjnych: Lekcje Ekonomii dla Młodzieży, Być Jak - czyli KoLibrowe spotkanie z historią, Akademia Nowoczesnego Patriotyzmu, Ambasada Ekonomiczna. Twórca akcji edukacyjnej #TydzieńDlaWyklętych. Autor i współautor

konspektów, raportów i tekstów z dziedziny ekonomii, finansów i polityki. Absolwent Akademii Liderów Rzeczypospolitej. Członek I kadencji Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem. Swoje zainteresowania skupia wokół budowania i realizacji strategii, zapatrzony w rozwój e-sportu na świecie. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Piotr Mikusek (Koordynator raportu, ekspert) – aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie. Absolwent studiów magisterskich na kierunku prawo na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz filozofii na Uniwersytecie Warszawskim. Posiada certyfikat ukończenia dedykowanego dwuletniego programu „Business Law” prowadzonego przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W ramach rozwoju zawodowego odbywał liczne szkolenia, a także uczestniczył w programach rozwojowych m.in.: Szkole Przywództwa organizowanej przez KGHM Polska Miedź S.A., ukończoną z wyróżnieniem, Pracowni Liderów Prawa, Akademii Liderów

Rzeczypospolitej, a także Akademii Energii im. Lesława Pagi. Prowadzi stałą współpracę ekspercką z instytucjami zajmującymi się analizami wpływu prawa na obszar społeczno-gospodarczy funkcjonowania państwa. Jest autorem publikacji i ekspertyz z zakresu prawa europejskiego, gospodarczego oraz cywilnego. Obecnie zawodowo związany z sektorem energetycznym. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Karol Socha (ekspert) – urodzony w Tarnobrzegu, ukończył studia na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu (kierunki: Zarządzanie Państwem oraz Dyplomacja i stosunki konsularne). Specjalista ds. marketingu, działacz organizacji młodzieżowych, Klub Lidera RP, stowarzyszenia Hello Polska oraz Młody Tarnobrzeg. Absolwent Akademii Liderów RP, współautor raportu „Analiza Polityk Młodzieżowych w wybranych krajach UE”. Uczestnik kwest na ekshumację i identyfikację żołnierzy wyklętych, Uczestnik debaty “Rola młodych w polityce” Forum Młodych Dyplomatów, absolwent Pracowni Liderów NGO’S w zakresie legislacji i udziału w procesie stanowienia prawa, prelegent podczas Letniego Campu Mładí konzervativci 2020. Pasjonata sportu, gór, muzyki i polityki. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Maja Polak (ekspert) – absolwentka Politechniki Łódzkiej na kierunku biotechnologia. Podczas studiów ściśle związana z Kołem Naukowym Biotechnologów FERMENT, uczestniczka licznych konferencji naukowych oraz organizatorka wielu wydarzeń na rzecz społeczności akademickiej. Jest absolwentką programu rozwojowego Akademia Liderów Rzeczypospolitej, koordynatorką Łódzkiego Oddziału Klubu Lidera Rzeczypospolitej, redaktorem Magazynu Akademickiego „Koncept” oraz współtwórcą konspektu lekcji w projekcie edukacyjnym #CzasNaWiedzę. Na co dzień pracująca z filozofią zarządzania Lean oraz pojęciem Continues Improvement. W latach 2017-2019 pracownik naukowo-techniczny Uniwersytetu Łódzkiego, od 2020 roku zajmuje się zawodowo procesowaniem danych. Prywatnie interesuje się szeroko pojętym zarządzaniem, komunikacją oraz psychologicznymi aspektami przywództwa. W rzadkich chwilach relaksu zwolenniczka dobrej książki, ciepłej herbaty oraz szkicowania węglem. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Tomasz Rykaczewski (ekspert) – ekonomista, absolwent Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego. Doświadczony projekt menadżer, ze zrealizowanymi projektami w skali regionalnej, ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej. Szkoleniowiec z zakresu kompetencji miękkich, inwestowania i zarządzania projektami. Współzałożyciel oraz Wiceprezes Zarządu Fundacji Rozwoju społeczno-gospodarczego Prospekt, w której koordynuje m.in. prace analityczne w ramach Centrum Analiz. Ponad to od wielu lat aktywny współpracownik kilku kół naukowych i organizacji pozarządowych m.in. Stowarzyszenia KoLiber, Fundacji Inicjatyw Młodzieżowych. Obecnie związany zawodowo z rozwojem i wsparciem start-upów. Dodatkowo inwestor indywidualny na GPW, publicysta, nauczyciel języka niemieckiego, komentator ekonomiczny oraz marketingowiec. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Michał Gratkowski (ekspert) – student Uniwersytetu Rzeszowskiego w Instytucie Prawnym oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej. Od kilku lat aktywnie działa na rzecz społeczeństwa m.in. w Radzie Sołectkiej wsi Olchowa, Niezależnym Zrzeszeniu Studentów, pełniąc funkcję koordynatora projektu Drogowskazy Kariery, w Kole Naukowym Administratywistów UR sprawując funkcję Prezesa Zarządu oraz jest podkarpackim koordynatorem Klubu Lidera Rzeczypospolitej. Jest stypendystą Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego za osiągnięcia naukowe. Doświadczenie zawodowe zdobywał w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim oraz Starostwie Powiatowym w Ropczycach. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Przemysław Onoszko (ekspert) – student V roku prawa na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, członek Koła Naukowego Prawa Gospodarczego i Handlowego UŚ. Doświadczenie zawodowe zdobywał w kancelariach prawniczych, Departamencie Prawnym Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii oraz przez 2 lata jako pracownik biura poselskiego. Działacz społeczny, udzielający się w Fundacji Inicjatyw Młodzieżowych, członek oraz koordynator Klubu Lidera Rzeczypospolitej w województwie śląskim, uczestnik projektu #PldlaMłodych; prelegent w projekcie edukacyjnym pod patronatem Ministra Edukacji i Nauki #CzasNaWiedzę; organizator konferencji: "Architektura Śląska", "Klimat Śląska", „Forum Przedsiębiorców w Częstochowie”; koordynator projektu edukacyjnego dla młodzieży „Centrum Młodych Liderów”; współautor projektu „Akademia Świadomego Spółdzielcy”. W czasie nauki w liceum przewodniczący samorządu uczniowskiego oraz inicjator i lider akcji społecznej "Razem dla Słowaka". Obecnie Prezes Zarządu Fundacji Wolności i Rozwoju Społecznego. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

Jarosław Bieliński (ekspert) – student Gospodarki Przestrzennej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Związany z fundacją Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji przy której pracuje w projekcie "Administracja pod kontrolą". Zaangażowany w życie uczelniane oraz naukowe. Pełni funkcję członka zarządu koła naukowego "Spatium UW", członka Komisji Promocji i Współpracy Biznesowej Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego oraz starosty roku. Jest członkiem Klubu Lidera Rzeczypospolitej od czerwca 2020 roku. Jest również absolwentem wszystkich trzech stopni „Akademii Liderów Rzeczypospolitej” Jest również współautorem raportu pod nazwą „Analiza Polityk Młodzieżowych w wybranych krajach UE”. W wolnym czasie interesuje się polityką lokalną i regionalną, zarządzaniem jednostkami samorządu terytorialnego planowaniem strategicznym. Prywatnie wielbiciel piłki nożnej, siatkówki oraz cięższych brzmień takich jak hard rock oraz heavy metal. Współautor raportu "Studium 2020: Polska w obliczu pandemii na wybranych przykładach", który zwyciężył w konkursie „Wpływ pandemii COVID-19 na społeczeństwo i gospodarkę oraz praktyczne i teoretyczne aspekty zrównoważonego rozwoju”, organizowanym przez Instytut im. Mikołaja Sienickiego.

KLUB LIDERA
RZECZYPOSPOLITEJ
CENTRUM ANALIZ

fim.

Fundacja Inicjatyw
Młodzieżowych